

Studerende: William Østerby Sørensen

Studienummer: 20180484

Vejleder: Annick Prieur

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde

Institut for sociologi og socialt arbejde

Konstruktionen af "partnervold mod mænd" som et socialt problem

- Som det italesættes af praksisaktører, der arbejder med mandlige ofre for "partnervold"

In this thesis it is explored how “intimate partner violence against men” is constructed as a social problem in a contemporary Danish professional context. Furthermore, it is discussed which significance the constructions have for the field of intimate partner violence. Drawing on Pierre Bourdieu’s (1930-2002) theoretical concept of field it is shown how the official Danish conception of “the man” in relations to intimate partner violence has shifted over the last twenty years. In the early 2000’s the Danish government’s action plans only addressed the man as a “perpetrator” of partner violence. From 2010 and onwards the man is addressed as a “victim” with gender specific needs. The thesis main analysis takes form as a claims-making analysis of nine interviews with practitioners. Practitioners who meet and help male victims of intimate partner violence. The analysis answers two questions: Who is the “male victim of intimate partner violence” constructed as? What is constructed as “partner violence”? In the concluding chapter four main findings are presented: I) Male victims of partner violence is constructed by the practitioners as subject to a “taboo” that prevents them from seeking help II) Two types of "partner violence" are constructed by the practitioners, but are not addressed as two different phenomena III) “Psychological violence” is constructed by the practitioners as the most common type of violence against men IV) “The male victim of partner violence” and “partner violence” is constructed by the practitioners in an effort to include the man into the field of intimate partner violence.

DEL I: INTRODUKTION, TEORI OG METODE	5
1.1 Problematisering	6
1.2 Vidensproduktion og forskning på området	10
1.3 Teoretisk optik	13
1.4 Metodologiske overvejelser og valg	17
DEL II: DET VOLDSFAGLIGE FELT	21
2.1 Feltets historiske opkomst	21
2.2 Kønsneutralisering af partnervold?	22
2.3 Mænd som "partnervoldsudsatte"	23
2.3 Organiseringer i det voldsfaglige felt anno 2020	25
DEL III: AKTØRERNES KONSTRUKTIONER	27
3.1 Oversigt over praksisaktører og informanter	27
3.2 Aktørgruppe 1	29
3.2.2 Mandekrisecentrene	29
3.2.3 Mandecenteret	38
3.1.4 Opsamling	46
3.3 Aktørgruppe 2	48
3.3.1 Bryd Tavsheden	48
3.3.2 Dialog Mod Vold	52
3.3.3 Exitcirklen	55
3.3.5 Krisecenter Guldborgsund	57
3.3.5 Lev Uden Vold	61
3.3.6 Opsamling	65
4. DEL IV: BETYDNINGEN FOR DET SOCIALE ARBEJDE	65
4.1 Konstruktioner på tværs	66
4.2 Kønsneutralisering af §109?	68
4.3 Kampen om at gøre volden til det samme	70
5. DEL V: EPILOG	71
Litteraturliste	72

"The truth is always something that is told, not something that is known. If there were no speaking or writing, there would be no truth about anything. There would only be what is"

(Susan Sontag, *The Benefactor*)

DEL I: INTRODUKTION, TEORI OG METODE

Onsdag d. 27. februar 2019 sad jeg i Nationalmuseets festsal, der til dagens arrangement "Når mænd udsættes for vold i nære relationer" (Mandecenteret, 2019) var tæt pakket. Det var ikke det første arrangement omhandlende "partnervold", hvor jeg deltog, men det var det første der handlede eksklusivt om "partnervold mod mænd". Det var også første gang jeg så et så stort fremmøde af studerende, fagpersoner og politikere til et arrangement vedrørende "partnervold" i Danmark. I mine noter fra den dag har jeg skrevet hvordan salen var "fuld af en selvfølgelighed" og "spækket med en overbevisning" om, at "partnervold mod mænd" er et "tabuiseret socialt problem", der er "langt større end vi tror". Den dag på Nationalmuseet lagde kimen til denne undersøgelse. Jeg var forundret over, hvor naturligt "partnervold mod mænd" fremstod for dagens deltagere som et socialt problem. Særligt, at der syntes at være en konsensus om, at der var tale om et "overset" og "stort socialt problem". Hvordan kunne man være overbevist om dette, når der eksisterer begrænset viden om "partnervold mod mænd"? Jeg besluttede derfor, at mit speciale skulle undersøge og problematisere konstruktionen af "partnervold mod mænd". Titlen på dette speciale kunne lede læseren til at tro, at jeg ikke mener, at mænd kan være udsat for "partnervold". At det er et problem, der er socialt konstrueret, og derfor noget der ikke virkeligt eksisterer. Det er ikke min hensigt. Jeg erkender, at mænd er udsat for "partnervold". Men denne undersøgelse hviler på en antagelse om, at hvad der fremstår som sandt eller virkeligt er konstrueret til at forekomme sådan. Dette gælder ikke kun for konstruktionen af "partnervold mod mænd" som et socialt problem, men det er en præmis for alle fænomener (Hacking, 1999). Netop derfor har jeg valgt at indlede med citatet af Susan Sontag. Det er min hensigt med foreliggende undersøgelse at vise, hvordan "the truth is told", og hvordan det sociale problem i sin specifikke form er konstrueret.

1.1 Problematisering

Hvis dette speciale var en undersøgelse af de "tabuer"¹ der forbindes med partnervold mod mænd, og hvis undersøgelsen søgte at forklare, hvorfor der er så store "mørketal" i diverse opgørelser over omfanget af det sociale problem, ville specialet højst sandsynligt ikke rejse store indvendinger hos de praksisaktører jeg har talt med. Faktisk ville et sådant speciale indskrive sig i, hvad der af kritikere er blevet kaldt en national officiel tendens (Sørensen, Danneskiold-Samsøe & Sørensen, 2019). En tendens hvor en kønssensitiv opmærksomhed rettes mod den "partnervoldsudsatte mand", og de kønsspecifikke problemer han oplever – heriblandt hvor "tabubelagt" det er for manden at forstå sig selv som offer for "partnervold", og hvor svært det er for ham at få hjælp (Bertelsen & Sørensen, 2019a).

Sammenfaldne med en interesse for den "partnervold" mænd oplever, har det officielle Danmark i de sidste tyve år skiftet forståelse af "partnervold". Fra at forstå "partnervold" som et kønspolitisk socialt problem grundet en manglende strukturel ligestilling mellem mænd og kvinder, til i dag at forstå volden som et individualiseret psykologisk socialt problem. Et socialt problem der handler om individers afvigende adfærd (Bertelsen, Sørensen & Jensen, 2019). Et skifte, der repræsenteres i et terminologisk skred i formuleringer af "partnervold" som "mænds vold mod kvinder" over "vold i familien" til "vold i nære relationer" i skiftende regeringers handlingsplaner på området (Regeringen, 2002; Regeringen, 2005; Regeringen, 2010; Regeringen, 2014; Regeringen, 2019). Hvor Regeringens handlingsplaner for tyve år siden havde et fokus på en asymmetrisk vold mænd udøver mod kvinder og børn, har den i dag et fokus på en symmetrisk vold individer udøver mod hinanden (Bertelsen og Sørensen, 2019a). Dette formuleres af kritikere som en "kønsneutralisering af partnervold", og der peges på hvordan kønsneutraliseringen slører, hvem der udøver volden, og hvem der er offer for den (Sørensen et. al., 2019). Disse to udviklinger har vækket min interesse og ikke mindst min undren: Hvis den officielle forståelse af vold i de sidste tyve år har undergået en kønsneutralisering, hvorfor er der så samtidigt en officiel kønssensitiv opmærksomhed rettet mod den "partnervoldsudsatte mand"?

¹ Jeg bruger igennem hele specialet anførelsestegn til at fremhæve det faktum, at udtalelsen ikke er min egen. Når jeg ønsker at fremhæve mine egne udtalelser, har jeg valgt at bruge kursiv. Jeg anvender apostroffer til at markere titler. Jeg bruger konsekvent anførelsestegn til "partnervold", "partnervoldsudsatte mænd" og "partnervoldsudsatte kvinder" for at understrege undersøgelsens analytiske fokus på at disse kategorier er sociale konstruktioner.

Omfanget i tal

Hvis man vender blikket mod de tal, der bliver produceret i Danmark over omfanget af "partnervold" mod både mænd og kvinder, er det svært at finde den "partnervoldsudsatte mand", og dermed begrundelsen for en kønssensitiv opmærksomhed rettet mod ham.

I den sidste større danske undersøgelse om udbredelsen af vold i både parforhold og andre typer af relationer angiver lige mange mænd og kvinder at have været udsat for begivenheder af fysisk vold indenfor det sidste år (Deen, Johansen, Møller & Laursen, 2019) Blandt de kvinder og mænd der har været udsat for fysisk vold angiver størstedelen, at det er en mand, der udøvede volden. Lidt over 40% af kvinderne rapporterede, at den fysiske vold blev udøvet af en nuværende eller tidligere partner modsat 20% af mændene. Det vil altså sige, at forfatterne til undersøgelsen konkluderer, at der ikke er signifikant forskel i andelen af kvinder og mænd, der har været udsat for fysisk vold, men at det oftest er mænd, der udøver vold. Både mod kvinder og mænd. De konkluderer også, at kvinder i højere grad er ofre for "partnervold", og mænd i højere grad oplever vold fra fremmede (Deen et al., 2019, s. 7-8). Det bliver ydermere af forfatterne anslået, at 38.000 kvinder årligt udsættes for "fysisk partnervold", og det tal har været stabilt siden man begyndte at måle omfanget i 2004. Til sammenligning bliver 19.000 mænd årligt udsat for vold, og det tal har været stigende siden de første målinger fra 2004. Dog kan undersøgelsens forfattere ikke: "[v]urdere om denne stigning er reel, eller om den skyldes en *stigende åbenhed* [min kursivering] omkring partnervold mod mænd" (Dean et. al, 2018, s. 8).

I registerdata ses det, at 146 (1%) af de 14.753 politianmeldte voldssager mod mænd i perioden fra 2008-2009 blev kategoriseret som "partnervold". I 2006 var der grundet voldsskader ca. 15.000 mandelige skadestuekontakter. Dette er dobbelt så mange som blandt kvinder, hvor der var knap 6000 kontakter (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012). Altså rapporterer mænd relativt sjældent til skadestuerne og politiet, at de er udsat for "partnervold", men rapportere flere voldsskader til skadestuerne end kvinder. I en nyere undersøgelse af alle drab i Danmark i perioden fra 1992-2016 ses det, at omkring 60% af alle drab var på mænd modsat omkring 40%, hvor offeret var en kvinde. Det mest almindelige type af drab var "partnerdrab", hvor cirka 80% af de "partnerdræbte" var kvinder, og "partnerdræbte kvinder" udgjorde lidt over halvdelen af alle dræbte danske kvinder i perioden. I modsætning til dette var det kun omkring 9% af de mandlige ofre, der blev dræbt af en nuværende eller tidligere partner (Thomsen, Leth, Hougen, Villesen & Brink, 2019). Der findes derfor i

registerdata det samme fænomen som i den selvrapporterede data: Mænd er både mere "voldsudsatte" og "voldsudøvende" end kvinder, men kvinder er i højere grad udsat for "partnervold" end mænd.

Hvis man vender blikket mod praksis, og de hjælpeforanstaltninger der til dagligt hjælper kvinder og mænd udsat for "partnervold", er det vanskeligt at få øje på de "partnervoldsudsatte mænd". I 2018 var der ca. 2000 voldsudsatte kvinder, der tog ophold på et kvindekrisecenter. Samme år afviste krisecentrene omkring 1000 kvinder grundet manglende plads. Dette sætter det mulige antal af kvinder der søgte en krisecenterplads i 2018 til 3000 kvinder (Socialstyrelsen, 2018). Til sammenligning anslog Mandecenteret gennem en treårige periode at 58 af deres beboere kunne kategoriseres som "ofre for partnervold" (Oxford Research, 2019).

Problematisering og forskningsspørgsmål

Det er ikke i denne undersøgelses interesse at diskutere, hvorvidt den statistiske data, der er tilgængelig, er retvisende eller ej. I stedet vil blikket rettes mod kvalitative beskrivelser af "partnervold mod mænd". Det lave antal mænd der søger hjælp for deres "partnervoldsudsættelse", gør det vanskeligt, at undersøge hvad det er for en "partnervold" mænd oplever igennem fortællinger fra mændene selv. Hvordan kvalificerer man, at mændene er repræsentative for "partnervoldsudsatte mænd"? Hvis det er et "tabuiseret socialt problem", hvad siger det så om de mænd der henvender sig? Er de repræsentative for gruppen af "partnervoldsudsatte mænd"?

Når der zoomes ind på det sociale arbejde, kan "tabuiseringen" og "mørketal" gøre det muligt at forstå, hvorfor der eksisterer begrænset viden om "den partnervoldsudsatte mænd", og hvorfor de sidste års etablerede hjælpeforanstaltninger ikke bliver anvendt af "partnervoldsudsatte mænd". Men denne undersøgelse har et kritisk udgangspunkt inspireret af den franske sociolog Pierre Bourdieus betragtninger om den sociale verden (Bourdieu, 2010), og hans fordringer om sociologens rolle i samme (Bourdieu, 1968). For Bourdieu er det grundlæggende for den sociologiske viden "at bryde med prækonstruerede sociale objekter" og sætte "en radikal tvivl" (Bourdieu, 1994) til den måde viden om den sociale verden, præsenteres for forskeren. Ifølge Bourdieu er problemet ved at basere en undersøgelse på "prækonstruerede sociale objekter", som i denne sammenhæng ville være "tabu" og "mørketal", at en sådan undersøgelse af allerede etablerede sociale objekter vil ende med at gøre det "sociale problem til et sociologisk problem", og sociologen falder for fristelsen til at overtage de "færdiglavede fortolkninger", som

"virkeligheden insisterende tilbyder" (Bourdieu, 1968, s. 694-695). I stedet er det i denne undersøgelses interesse at studere den "virkelighed der insisterer"; at undersøge hvordan de aktører, der til dagligt møder partnervoldsudsatte mænd, producerer "partnervold mod mænd" som et socialt problem, igennem italesættelser af både den "partnervoldsudsatte mand", og den "partnervold" han oplever. Jeg vil undersøge, hvilke forståelser de baserer deres praksis på og diskutere, hvordan dominerende konstruktioner af det sociale problem har betydning for praksis. Til dette har jeg formuleret følgende forskningsspørgsmål:

Hvordan konstrueres partnervold mod mænd som et socialt problem af de praksisaktører, der til dagligt møder og arbejder med partnervoldsudsatte mænd, og hvilken betydning har konstruktionen for dette arbejde?

Jeg har derudover formuleret to underspørgsmål, der giver mig den nødvendige viden til at besvare forskningsspørgsmålet:

- I) Hvem konstrueres den "partnervoldsudsatte mand" som?
- II) Hvad konstrueres som "partnervold"?

1.2. Vidensproduktion og forskning på området

Der eksisterer i Danmark en del litteratur, der på forskellig vis undersøger, hvor udbredt omfanget af vold, herunder også "partnervold", er i landet. Her er Statens Institut For Folkesundhed en aktør, der siden 2004 har produceret omfangsundersøgelser af voldsudsathed blandt danske mænd og kvinder. Den seneste er fra 2019 og hedder: 'Vold og Seksuelle Krænkelser' (Deen et. al., 2019). Også Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) har produceret undersøgelser på området. Blandt andet i 2018 hvor de undersøgte udbredelser af "psykisk partnervold" (Ottosen & Østergaard, 2018). Omfangsundersøgelserne fokuserer på særlige typer af vold, som særlige relationer eller grupper af udsatte. Hovedsageligt bringer omfangsundersøgelserne kvantificerbare resultater, som gør det muligt at sammenligne udbredelse og omfang.

Udover omfangsundersøgelserne eksisterer der i Danmark litteratur, der beskæftiger sig med praksis og indsatser rettet mod "partnervold". Blandt andet i form af metodehåndbøger, hvor Dannerhusets udgivelse om brugen af "naturterapi" i voldsbearbejdning: 'Vold, Traume og naturens helende virkning' (Brock, 2019) kan nævnes som en af de nyeste. Men også kvalitative beskrivelser af praksisaktørers voldsforståelse og beskrivelse af deres målgruppe hører til i den kategori af litteratur. Blandt andet Mandecenterets 'Under Radaren' (Jensen, Nielsen, Winther & Lindell, 2020), der beskriver Mandecenterets erfaringer med "partnervoldsudsatte mænd", og den "partnervold" mænd oplever. Sidst, men ikke mindst, er der litteratur, som beskæftiger sig med evaluering af voldsfaglige metoder og indsatser. Blandt andet har Rambøll (Rambøll, 2015) evalueret indsatsen på landets kvindekrisecentre og Deloitte (Deloitte, 2019) har evalueret "Critical Time Intervention-metoden", der anvendes på nogle af landets kvindekrisecentre.

I Danmark eksisterer en del psykologisk informeret forskning, der undersøger de psykologiske aspekter af vold. Særligt markant er Videnscenteret for Psykotraumatologi på Syddansk Universitet, der særligt har fokus på "traumer" og "traumabehandling" i forbindelse med en "voldsudsættelse". Centeret har produceret systematiske reviews og kvalitative analyser om "indbyrdes vold" (Dokkedahl & Elklit, 2018) samt evalueringer og effektstudier af forskellige indsatser (Hansen, Eriksen & Elklit, 2014).

Jeg ser imidlertid en mangel i det aktuelle danske forskningslandskab. Hvor de danske omfangsstudier giver mulighed for at bedømme omfang og sammenligning,

formår den ikke at belyse hvordan "vold" og herunder "partnervold" konstrueres som genstand. Særligt hvordan konstruktionerne af "partnervold" italesættes iblandt de praksisaktører, der til dagligt møder og arbejder med "partnervold". Den praksisbaserede litteratur er fokuseret på metode og effekt og giver ikke indblik i, hvordan genstanden for arbejdet konstrueres. Den psykologiske informerede forskning er begrænset til at se på individers psykologiske situation og giver ikke indblik i de sociale aspekter af "partnervold", der rækker udover den enkeltes "trauma" og dertilhørende behandling. Der mangler viden, som belyser den kontekst, hvor bekæmpelsen af partnervold foregår.

Forskning i "partnervold" mod mænd

Hvis man vender blikket mod forskning, der undersøger "partnervold mod mænd", er litteraturen begrænset. I de generelle undersøgelser af vold er der afsnit, som beskæftiger sig med mænd, og der eksisterer, som nævnt, undersøgelser af praksis, der fokuserer på indsatser rettet mod mænd. I 2014 lavede Socialstyrelsen rapporten: 'Årsstatistik 2014 – Mænd på mandecenter og mandekrisecenter' (Socialstyrelsen, 2014) der gennemgik kvantitative data hentet fra forskellige indsatser på området. Undersøgelsen konkluderede, at mænd der i 2013 søgte hjælp forklarede, at de væsentligste årsager var, at de havde haft et "brud med partner" eller havde "mistet deres bolig" (Socialstyrelsen, 2014, s.6). De mænd der angav at havde oplevet "partnervold" havde hovedsageligt oplevet "psykisk vold", "økonomisk kontrol" og "materiale ødelæggelser" (Socialstyrelsen, 2014, s. 16).

I 2012 lavede Statens Institut For Folkesundhed en rapport: 'Partnervold mod mænd i Danmark' (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012), der, udover registerdata og en spørgeskemaundersøgelse, brugte kvalitative interviews med både praktikere og mandlige ofre for "partnervold" som data. Rapporten konkluderede, at de "partnervoldsudsatte mænd" mest var udsat for "psykisk vold" og angav, at de tre mest hyppige former for psykisk vold var: "nedværdigende bemærkninger, "ydmygelse under andres tilstedeværelse" samt "at blive kontrolleret i forhold til hvem man har kontakt med" (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, s. 8). Resultaterne fra begge undersøgelser viser, at det særligt er "psykisk vold", "partnervoldsudsatte mænd" oplever.

I Norge, som er det land i Skandinavien der producerer mest forskning på voldsområdet, er forskningen koncentreret omkring forskningscenteret Nasjonalt Kunnskapssenter om Vold og Traumatisk Stress (NKTVS). Hos NKTVS findes

forskning, der ligger tættere op af dette speciales tilgang til "partnervold". Det vil sige studier af de sociale og praktiske sammenhænge, der konstruerer og klassificerer noget som "partnervold". Den norske forsker Margunn Bjørnholt kan nævnes i denne sammenhæng. Bjørnholt har i et af sine studier af "seksuel partnervold" undersøgt forskellige klassificeringer af seksuel partnervold og de forskellige fordele og ulemper ved forskellige tilgange (Bjørnholt, 2019).

På NKTVS forsker de i "partnervold" mod mænd. Blandt andet blev der i 2015 lavede en rapport: 'Menn på Krisecenter' (Grøvdal & Jonassen, 2015). På baggrund af interviews med både mænd der har benyttet et krisecenter og medarbejdere på krisecentre, vurderer forfatterne til rapporten, at mænd er "tilbageholdende med at søge hjælp" og "fortælle om den vold de oplever" (Grøvdal & Jonassen, 2015). Specielt den "vanære" der er involveret, når mænd udsættes for vold udpeges af forfatterne som en forhindring for at mænd søger hjælp, idet manden risikerer at miste sin "ære" som mand, hvis han søger hjælp eller taler om "partnervolden". Derfor står manden i en særlig "magtesløs" position, når han udsættes for vold (Grøvdal & Jonassen, 2015, s. 92). Studiet giver indblik i de oplevelser, mænd har som "partnervoldsudsatte", men studiet problematiserer ikke selve kategoriseringerne af "partnervold" og "partnervoldsudsatte mænd" og belyser ikke, hvordan "partnervold" bliver italesat som kategori.

En kamp om hvordan volden skal forstås

I et internationalt perspektiv har der i amerikansk forskning længe udspillet sig en kamp om, hvordan partnervold skal forstås og forklares. Kampen består af to fløje: genderbased-informeret forskning i mænds vold mod kvinder og forskning fokuseret på family violence. Kampen går på spørgsmålet om hvorvidt der er tale om patriarkalske magtstrukturer, der tillader mænds vold mod kvinder, eller om der er tale om dysfunktionelle familier med dårlig konflikthåndtering og kommunikation? Sociologen Evan Stark er en af de mest kendte repræsentanter for genderbased-forskning, og hans bog 'Coercive Control' (Stark, 2009) bruges af både forskere og praktikere til at forstå "mænds vold mod kvinder". Den amerikanske sociolog Arnold Straus er en af ophavsmændene til den anden fløj, og han argumenterer for, at "partnervold" er lige udbredt mellem mænd og kvinder (Straus, 2011). Kampen mellem de to fløje går særligt på, hvad der defineres som partnervold. Af begge fløje anerkendes det, at mænd udsætter kvinder for mere "servere violence", men Strauss vurderer, at det er en forsimpning at mene, at mænd er mere voldelige, da der blandt

“ordinary violence” er en højere grad af symmetri mellem kønnene (Straus, 2011, s. 279).

Dette speciale er inspireret af den amerikanske sociolog Michael P. Johnson, der ser uenigheden mellem de to fløje som en misforståelse. En misforståelse som beror på, at det i virkeligheden er to forskellige genstande, de studerer:

Feminist theorists, studying primarily intimate terrorism, insist that domestic violence is perpetrated by men against women; they present evidence from agency samples to back up *their* theoretical arguments. Family violence theorists, studying primarily situational couple violence, insist that women are as violent as men in intimate relationships; they present evidence from general surveys to back up *their* theoretical arguments. Until recently, neither group has considered the possibility that they are simply studying two different phenomena. (Johnson, 2008, s. 3)

På linje med Johnson mener jeg, at forskningen skal tilbyde indsigt i, hvordan vi kategoriserer “partnervold” for derved at fokusere og styrke videre forskning og praksis. Noget, jeg mener, mangler i det danske forskningslandskab. Som det senere vil fremgå af dette speciale, ser jeg tendenser i det danske voldsfaglige felt, der afspejler kampene i den amerikanske voldsfaglige forskning.

1.3 Teoretisk optik

Selvom kimen til denne undersøgelse opstod på den føromtalte dag på Nationalmuseet, har jeg i en årrække interesseret mig for det sociale arbejde med “partnervold” i Danmark. Jeg har selv været ansat på et krisecenter og botilbud, og jeg har også gennemført en praktik i Dannerhusets Videnscenter. Begge steder har jeg i praksis stiftet bekendtskab med ofre for “partnervold”, og det sociale arbejde der adresserer dem. Som forskningsassistent under den selvstændige samfundsfaglige forsker Eva Bertelsen har jeg gennemført en række forskningsprojekter, der i et sociohistorisk perspektiv har undersøgt det voldsfaglige felts opkomst, udviklinger og tendenser. F.eks. kan det nævnes, at Bertelsen og jeg med arkivmateriale har undersøgt opkomsten af barnet på danske kvindekrisecentre som et selvstændig pædagogisk og psykologisk interventionsobjekt (Sørensen & Bertelsen, 2017) eller, at vi ved systematisk gennemlæsning af de sidste tyve års statsproduceret policy på området har udpeget dominerende politiske og ideologiske udviklinger i feltet (Bertelsen & Sørensen, 2019a). Særligt har det senest projekt, jeg har været tilknyttet under Bertelsen, inspireret konstruktionen af dette speciale. Projektet søgte viden om, hvordan “seksuel partnervold” kategoriseres i dansk politik, forskning og praksis.

Dette særligt med et blik for de begrænsninger kategoriseringerne af "seksuel vold" har for praksis, der adresserer "seksuel partnervold" (Bertelsen, Sørensen, 2019b). Det er særligt de teoretiske informerede arbejdsmetoder, jeg tager med ind i dette speciale. Specifikt er det de sociologiske tankeformer, der fordrer ikke blot at undersøge en genstand, men i samme bevægelse også at konstruerer den, som jeg tager med. De sociologiske tankerformer, der formede Bertelsens projekter, har et ophav i Pierre Bourdieus œuvre (Bourdieu, 2010), og det er derfor i Bourdieus tekster, at jeg finder de teoretiske greb, der danner udgangspunktet for min undersøgelse.

Bourdieu's œuvre som udgangspunkt

Som nævnt i problematiseringen fordrer Bourdieu, at man som samfundsvidenskabelige forsker skal stille sig "radikal tvivlende" overfor den "naturlige" form som "virkeligheden" præsenteres som (Bourdieu, 1994). Dette er ikke en simpel eller let øvelse og sætter sociologen i en særlig vanskelig position. Som Bourdieu forklarer det:

The difficulty for the sociologist [...] lies in the fact that the social agents he gets to study have been classified in advance, and the sociologist must recognize that he is dealing with people already classified (Bourdieu, 2018, s. 18)

Sociologen skal tilgå og kategorisere en social verden, der allerede er kategoriseret af de sociale sammenhænge som de indgår i. For Bourdieu betyder det at forskeren ofte bliver "deceived" når han eller hun tilgår sin forskning:

There are many different ways of tackling sociological research, but we often approach it with a kind of naive humanism, believing that we may discover the truth by talking face to face with object of our enquiry. I think that we have to renounce this vision, which is morally comforting, but scientifically sterile. We have to choose between deceiving or being deceived. (Bourdieu, 2018, s. 32)

Måden sociologen undgår at overtage de allerede eksisterende klassificeringer er ved at selv at konstruere sin genstand. Med andre ord tvinger præmissen om en allerede klassificeret social verden sociologen til at gøre sig bevidst om, hvordan han eller hun konstruerer sin genstand.

På trods af at Bourdieu i den akademiske verden hovedsageligt er kendt som "reproduktionsteoretikeren", tilbyder Bourdieus refleksioner over sit eget etnografiske arbejde en indsigt i, hvordan en sociolog succesfuldt kommer omkring

en genstandskonstruktion (Wacquant, 2014). Særligt er Bourdieus begreb om felt (Bourdieu, 2005) effektivt i denne sammenhæng. Feltbegrebet har haft afgørende betydning for mine forståelser af det danske voldsfaglige arbejde som en social og historisk forankret praksis. Bourdieu beskriver det, som at feltteorien "[v]irker principielt styrende for den empiriske forskning." (Bourdieu, 2005, s. 64) og forsætter:

Den tvinger forskeren til at prøve at finde ud af, hvad det egentligt er, der spilles om [...] hvad indsatserne er, hvilke goder og fordele det er, aktørerne efterstræber og fordeler mellem sig; på hvilken måde goderne overhovedet fordeles; hvilke instrumenter eller våben man skal være i besiddelse af for at kunne deltage i spillet med en chance for at vinde. (Bourdieu, 2005, s. 64)

Jeg har med dette speciale ikke gennemført et feltstudie. Feltstudier er større, mere tidskrævende og kræver plads som ikke er realistiske at opnå indenfor rammerne af et kandidatspeciale. Feltbegrebet fungerer derimod, som Bourdieu formulerer det, "principielt styrende", for den måde jeg tilgår og konstruerer min genstand; det voldsfagligt felt. Et felt hvor der spilles om retten til at kunne definere, hvad der skal klassificeres som "partnervold", og hvem der skal klassificeres som "partnervoldsudsatte". De praksisaktører jeg har undersøgt forstås i dette perspektiv, som aktører der i hver deres specifikke praksis danner konstruktioner af den "partnervoldsudsatte mand", og af "partnervold". Aktørernes konstruktioner studeres i undersøgelsen som enkelte enheder udelukkende for at kunne sammenlignes, da den enkelte aktørs konstruktioners fulde værdi først bliver tydelig i relationen til de andre aktørers konstruktioner. Som Bourdieu understreger det:

[A] small fact derives its proof value from its relations with other facts which are insignificant as long as they are considered independently of relations that a systematic hypothesis allows us to discover, but which take hold of their real "value" only as organized links of one series. (Bourdieu, 1968, s. 686)

Hvad der derfor studeres partikulært erkendes som relationelt forbundet. Specialets egentlige interesse er netop betydningen af konstruktionerne af den "partnervoldsudsatte mand" og den "partnervold", som han oplever i forhold til hele feltet, og altså ikke den enkelte aktørs konstruktioners betydning for den enkelte aktørs praksis.

Claimsmaking som teoretisk analyseværktøj

Jeg finder Bourdieus metodologiske fordringer virksomme som et teoretisk udgangspunkt. Men samtidig finder jeg hans teoretiske betragtninger mangelfulde som lavpraktiske analyseværktøjer. Derfor har jeg valgt at også aktivere social claimsmaking teori. Indenfor social claimsmaking-traditionen er der øje for italesættelser af sociale problemer, og hvordan italesættelser konstruerer det sociale problem som et afgrænset og "virkeligt" fænomen (Kitsuse & Spector 1973, s. 415). I modsætning til Bourdieu tilbyder social claimsmaking teori lavpraktiske analyseværktøjer, som på forskellig vis giver indsigt i, hvordan sociale problemer konstrueres igennem italesættelser. Blandt andet kan de to ophavsmænd til traditionen Malcolm Sectors og John I. Kitsuses fasemodel nævnes som et eksempel på, hvad jeg mener er et lavpraktisk analyseværktøj (Spector & Kitsuse, 1973)

Særligt har jeg ladet mig inspirere af den amerikanske sociolog Donileen R. Losekes studie: "The Battered Woman and Shelters – The social construction of wife abuse" (Loseke, 1992) samt hendes tekst "How To Successfully Construct a Social Problem" (Loseke, 2011). Udover at tilbyde konkrete værktøjer til at gennemføre en claimsmaking-analyse deler Losekes arbejde også et voldsfagligt tema med denne undersøgelse, hvilket muliggøre sammenligninger.

Fælles videnskabsteoretisk grundlag

Denne undersøgelse skiller sig ud fra det nationale forskningslandskab ved at etablere feltet og feltets praksisaktørers konstruktioner af "partnervold" og "partnervoldsudsatte mænd" som genstand.

For at opnå dette kombineres Bourdieus begreb om felt med claimsmaking-traditionen som den repræsenteres af Loseke. Jeg finder de to teoretiske tilgange komplementære, idet jeg mener, at de deler det samme videnskabsteoretisk grundlag. Mere præcist opererer de begge med en socialkonstruktivistisk epistemologi, hvor "virkeligheden" erkendes som konstrueret ved social aktivitet, og hvor det, der fremstår som "naturligt", er konstrueret til at forekomme sådan (Hacking, 1999). Samtidigt opererer både Loseke og Bourdieu begge med en realistisk ontologi, da objektive relationer erkendes som eksisterende og betydningsfulde for menneskers levede liv. Dermed mener jeg, at de begge er placeret indenfor den socialkonstruktivistiske tradition i nærheden af hvad Joel Best kalder "contextual constructivism" (Best, 1995, s. 344), hvor en realistisk ontologi tillader forskeren at anerkende objektive relationer som eksisterende og virkelige i deres symbolske betydning for menneskers levede liv.

1.4 Metodologiske overvejelser og valg

Den teoretiske optik udgjort af teori fra både Bourdieu og claimsmaking-traditionen fordrer særlige måder at tilgå og konstruerer min genstand på. Sammenhængende med at den teoretiske optik er inspireret af mit tidligere arbejde med Bertelsen, er de metodologiske overvejelser også inspireret af erfaringer fra samme. I dette afsnit vil jeg redegøre for de metodologiske til- og fravalg jeg har foretaget med et ønske om bedst muligt at kunne besvare min problemformulering.

Forløb

Min oprindelige tilgang til feltet formulerer jeg som en eksplorativ position. At arbejde fra en eksplorativ position betyder, at jeg tidligt i processen gennemgik relevant viden på området, for at undersøge hvilken viden der i en dansk sammenhæng eksisterede. Jeg valgte herefter at fokusere min undersøgelse på det praksisberedskab der til dagligt møder "partnervoldsudsatte mænd", da jeg så en mangel på denne type af viden. Jeg begyndte derefter at udpege praksisaktører der i Danmark potentielt kunne møde "partnervoldsudsatte mænd" og tog kontakt til tilbud jeg fandt relevante. Alt dette gjorde jeg før et metododesign var på plads.

Jeg havde derefter telefonsamtaler og e-mailkorrespondancer med praksisaktører. Med min oprindelige eksplorative position sagde jeg ikke nej til nogen, hvilket førte til forskellige møder med feltet. Blandt andet kan det nævnes, at min kontakt til Mandecenteret førte mig til et møde mellem en informant og to forskere. Jeg valgte blot at tage noter og ikke lade mødet indgå som empiri i undersøgelsen. Dette illustrerer, hvordan den eksplorative position fordrer at gå improviseret til genstanden. Lange sms-korrespondancer med en informant på et Mandekrisecenter er et andet eksempel på samme. De indgår ikke som empiri i specialet, men har været betydningsfulde for de tanker og overvejelser, der førte til min endelige problematisering og den senere systematiske empiriproduktion.

Efter den oprindelige eksplorative periode bestemte jeg mig for min problematisering, udvalgte relevante praksisaktører og gennemførte aktørsamtaler med informanter fra de forskellige praksisaktører. I tillæg til aktørsamtalerne har jeg inddraget litteratur produceret af en af aktørerne om denne egen praksis. Aktørsamtalerne blev transskriberet, og både litteraturen produceret af den ene aktører og transskriptionerne fra aktørsamtalerne er efterfølgende blevet kodet for at

kunne besvare de to underspørgsmål: Hvem konstrueres den "partnervoldsudsatte mand" som? Og hvad konstrueres som "partnervold"? Kodningen af de enkelte aktørers italesættelser blev herefter forholdt til hinanden for at kunne besvare problemformuleringen.

Praksisaktører

Som det fremgår af forskningsspørgsmålet er fokus for denne undersøgelse, hvordan praksisaktører, der til dagligt møder og arbejder med "partnervoldsudsatte mænd", konstruerer "partnervold mod mænd" som et socialt problem. Praksisaktører forstås i denne sammenhæng som organisationer med en socialfaglig praksis, hvor de møder og arbejder med modtagere af socialt arbejde. Disse praksisaktører er altså ikke enkelte personer, men organisationer. De informanter jeg har haft aktørsamtaler med konstrueres i forlængelse af dette, som repræsentanter for organisationerne de arbejder for.

Grundet min interesse for konstruktioner af "partnervold" og hvordan samme konstruktioner har betydning for praksis, har jeg prioriteret at tale med aktører, der selv erkender at de møder "partnervoldsudsatte mænd". Derfor er udvælgelsen af praksisaktører foretaget efter kriteriet om, at de eksplicit arbejder med mandlige ofre for "partnervold", og der har været et fravalg af praksisaktører, der muligvis møder "partnervoldsudsatte mænd", men som ikke eksplicit italesætter at de arbejder med "partnervold".

Med forskningsspørgsmålets fokus på relationen mellem forskellige aktørers konstruktioner af "partnervold mod mænd", har jeg prioriteret at søge bredt med blik for forskelle mellem aktører. Dette på bekostning af et blik for forskelle internt i de enkelte organisationer. Af samme grund har det været prioriteret at tale med praksisaktører, der varierer i deres organisatoriske forankring. Altså at tale med både ambulante tilbud og tilbud med boform, tilbud der er finansieret via finansloven, og tilbud der ikke er, tilbud med varierende geografiske placering, samt både ældre og nyere typer af tilbud. Informanter har en vis variation i baggrund (uddannelse, alder) og ansættelsesforhold (praktiker, leder) og det har været et kriterie i udvælgelsen af alle mine informanter at de selv møder og arbejder med mænd.

Aktørsamtaler

Mine interviews benævnt aktørsamtaler er ligesom andre elementer af denne undersøgelse taget fra mit tidligere arbejde sammen med Bertelsen (Bertelsen,

Sørensen, Dremark & Brock, 2019). Aktørsamtaler skal forstås som, at min tilgang til informanter har været en bestræbelse på at minimere hvad Bourdieu formulere som "symbolsk vold", udøvet af forskeren mod informanten i en interviewsituation (Bourdieu, 1999). For Bourdieu er den "symbolske vold" det faktum, at positionerne mellem forskere og informant er asymmetriske hvilket fører til at informanten mere eller mindre frivilligt overtager forskerens sprog, synspunkter, følelser og tanker (Bourdieu, 1999, s. 609). Dette kan ikke undgås, men kan minimeres hvis forskeren anerkender magtpositionerne og forsøger at reflektere dette i konstruktionen af interviewsituationen. For Bourdieu minimeres den "symbolske vold" ved at forskeren mentalt forsøger at sætte sig selv i informanternes position, idet det at forklare kræver, at man kan forstå (Bourdieu, 1999, s. 613). At forsøge at sætte sig selv i sin informants position skal dog ikke reduceres til "sympathetic predisposition" (Bourdieu, 1999, s. 613), men forstås som en fordring om at bestræbe sig på at konstruere interviewsituationen således, at dens præmis giver mening for informanten indenfor informantens egen virkelighed. Betegnelsen aktørsamtaler indikerer altså mit ønske om at reducere den "symbolske vold", som jeg uundgåeligt udfører i mit møde med mine informanter, til et minimum. Det har derfor været prioriteret, at samtalen gav mening for informanten på bekostning af besvarelsen af et stringent spørgeskema. Dette betyder at mine aktørsamtaler varierer i form og tematisk indhold, og analyserne bærer præg af, at materialet varierer. For at samtalerne kunne give mest mulig mening for informanterne var det oprindeligt min hensigt at gennemfører aktørsamtalerne hos aktørerne selv. Aktørsamtalen med Exitcirklen og Lev Uden Vold er gennemført hos aktørerne selv, men grundet Covid-19 pandemien og nedlukningen af det danske samfund var det ikke muligt med resten af aktørerne², og derfor er resten af aktørsamtalerne foretaget over telefonen.

Da det ikke har analytisk betydning hvilken stilling informanterne er ansat i, eller hvem de er som privatpersoner optræder alle informanter anonymiserede. Da det har analytisk betydning hvilke praksisaktører informanterne repræsenterer, er organisationerne ikke anonymiseret. Alle informanterne har givet samtykke til dette

² To af aktørsamtalerne er gennemført i sammenhæng med et projekt, som jeg tidligere har været tilknyttet. Der er tale om en aktørsamtale med Krisecenteret Guldborgssund samt en af de to aktørsamtaler, der er gennemført på Mandecenteret. Begge aktørsamtaler blev udført i sammenhæng med et kortlægningsprojekt af det sociale arbejde med "seksuel partnervold" i Danmark (Bertelsen, Sørensen, Dremak & Brock, 2019). Samtalerne var særligt orienteret mod viden om "seksuel partnervold", men da der til begge samtaler fremkommer generelle betragtninger om "partnervoldsudsatte mænd" vurderer jeg, at samtalerne er relevante for dette projekt. På både krisecenteret Guldborgssund og på Mandecenteret er samtykket blevet genforhandlet til dette konkrete projekt.

på betingelse af at de fik lov til at godkende de citater, jeg valgte at anvende. Flere af informanterne havde tilføjelser og rettelser til citaterne. Disse er tilføjet og markeret når de fremgår i specialet. To informanter ville ikke godkende mit udvalg af citater, og jeg har i begge tilfælde slettet citater, jeg ellers ville havde udvalgt, for at undgå at informanterne trak deres samtykke tilbage. Jeg kunne havde valgt at forhandle et samtykke, der ikke var betinget af at informanterne godkendte citaterne, men jeg mener at min tilgang til samtykke, gav mine informanter en mulighed for at være en del af transformationsprocessen fra det talte til det skrevne. En proces som Bourdieu kalder en "rewriting" idet kompleksiteten fra en samtale transformeres til en skreven tekst på bekostning af den komplekse virkelighed, italesættelserne udspiller sig i (Bourdieu, 1999, s. 622). Med henblik på at minimere den "symbolske vold", fandt jeg det etisk forsvarligt at inddrage mine informanter i denne del af mit arbejde.

Betydningen af min position i feltet

For Bourdieu er det ikke en "neutral position", en forsker tilgår feltet fra (Bourdieu, 1999). I den sammenhæng er det vigtigt at pointere, at fordringen om at minimere den "symbolske vold" ikke betyder, at man skal undgå den ved at lade som om, at den ikke er der. I stedet handler det om at anerkende den for at kunne forholde sig til den og for at kunne forstå, hvordan den former ens empiri.

I forhold til min undersøgelse kom min position i feltet særligt til udtryk i kraft af min tidligere tilknytning som forskningsassistent på forskningsprojekter. Dette har haft en betydning at nogle af informanterne til dette projekt har jeg været i kontakt med tidligere, hvilket gav mig fordelene af en allerede etableret relation. Mit køn har også haft betydning for den adgang, jeg har haft til feltet. Jeg har som mand haft en særlig adgang til italesættelser fra mine informanter. Jeg tvivler på, at nogen af de ting jeg er blevet fortalt, ville være blevet italesat til en kvinde. Det kan nævnes, at der på et tidspunkt bliver talt direkte til mig som mand, da der gives eksempler på hvordan mænd kan ende med at befinde sig i "en krise"³.

³ Se afsnittet: "3.2.2 Mandekrisecentrene" hvor dette også er en analytisk pointe.

DEL II: DET VOLDSFAGLIGE FELT

I dette afsnit vil jeg redegøre for min konstruktion af det danske voldsfaglige felt som et historisk og socialt forankret felt. Særligt med et fokus på en præsentation af mit valg af praksisaktører. Jeg vil skitsere generelle udviklinger i feltet med et særligt fokus på den "partnervoldsudsatte mand". Analysen af feltet vil blive aktiveret i specialets konkluderende og diskuterende del: 'DEL IV: BETYDNINGEN FOR DET SOCIALE ARBEJDE'.

2.1 Feltets historiske opkomst

I løbet af slutningen af 1970'erne og starten af 1980'erne var kvindekrisecenterbevægelsen succesfulde med at overbevise den danske befolkning om, at "partnervold mod kvinder" var et socialt problem, som det danske samfund havde til ansvar at løse (Bertelsen & Sørensen, 2020, s. 43). Mest betydningsfuld var besættelsen af Grevinde Danner Stiftelsens lokaler i København i 1979. Hvad der senere skulle komme til at være en af Danmarks største kvindekrisecentre, Dannerhuset, blev ikke besat med det formål at etablere et krisecenter for "partnervoldsudsatte kvinder", men, at etablere et "kvindehus", der skulle kunne rumme alt det kvindepolitiske arbejde, som var blevet sat på dagsordenen i løbet af 1970'ernes kvindebevægelse (Dahlerup, 1998, s. 348). Efter huset var blevet besat begyndte kvinder udsat for "partnervold" at søge hjælp i Dannerhuset hvilket førte til, at Dannerhuset valgte at etablere en nødindlogering for "partnervoldsudsatte kvinder" i sommeren 1980. En nødløsning de året efter gjorde permanent (Bertelsen & Sørensen, 2020, s. 46).

Den "partnervold" som kvinderne oplevede blev forstået med udgangspunkt i 1970'ernes kvindepolitiske ideologi. "Mænds partnervold mod kvinder" blev set som et "ekstremt udtryk" for, at det danske samfund var et patriarkalsk samfund, der tillod, at mænd slog kvinder, og dette skulle bekæmpes både individuelt og samfundsmæssigt (Bertelsen og Sørensen, 2020, s. 45). Det tidlige arbejde var af samme ideologiske grunde ikke tænkt som behandling. De "partnervoldsudsatte kvinder" blev ikke set som "syge kvinder", der havde brug for psykologhjælp, men som kvinder, der havde brug for "kvindepolitisk informeret praktisk hjælp". (Bertelsen & Sørensen, 2020, s. 47).

Op igennem 1990'erne blev der ansat fagprofessionelle på landets kvindekrisecentre og ledelser blev ansat på de fleste kvindekrisecentre (Bertelsen & Sørensen, 2020, s. 49). Skiftet, fra det kvindepolitiske voldsfaglige arbejde til det professionelle velfærdsarbejde der i dag præger krisecentrene, kan anskues som en fuldendelse af den kamp, som kvindebevægelsen kæmpede for i 1980'erne; kampen om at få samfundet til at anerkende "mænds partnervold mod kvinder" som et socialt problem velfærdssamfundet havde et ansvar for at løse (Sørensen, 2020). Dette er krystalliseret ved indførelsen af §109 i Serviceloven, som stadfæster, at kommunalbestyrelser har pligt til at tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, der har været udsat for "partnervold". Professionaliseringen betød også, at andre forståelser af hvad "partnervold" er begyndte at vinde frem i feltet. Den kvindepolitiske ideologi og kvindekrisecentrenes dominante position blev i det nye årtusind udfordret af nye aktører og andre ideologiske tilgange til "partnervold".

2.2 Kønsneutralisering af partnervold?

Fra 2002 begyndte den danske stat at producere handlingsplaner rettet mod at styrke indsatsen til bekæmpelsen af "partnervold" i Danmark. I alt har skiftende regeringer udgivet fem handlingsplaner på området. De to første handlingsplaner formulerer det sociale problem de adresserer som hhv. "mænds partnervold mod kvinder" (Regeringen, 2002) og "mænds partnervold mod kvinder og børn i familien" (Regeringen, 2005), mens de sidste tre handlingsplaner (Regeringen 2010; Regeringen 2014; Regeringen, 2019) formulerer det sociale problem, de adresserer, som "vold i nære relationer". I problematiseringen pegede jeg på, at udviklingen i handlingsplanernes terminologi læses af kritikere som et illustrativt eksempel på en "national officiel tendens" om et "normativt kønsneutralt ligestillingsprojekt", der med fokus på inklusion og udvidelse af offermålgruppen søger mod at "kønsneutralisere partnervold" (Sørensen, et. al., 2019 s. 6). Skiftet i formuleringen af det sociale problem fra "mænds partnervold mod kvinder" til "vold i nære relationer" har muliggjort, at manden symbolsk har skiftet rolle fra, at udelukkende at blive adresseret som den "voldsudøvende" part til at blive adresseret som "voldsudsat". Kritikere peger på, at hvad der officielt fremstilles som en nuanceret og inkluderende udvidelse af offermålgruppen har negative konsekvenser i form af, at "partnervold mod mænd og kvinder" sidestilles på trods af forskelle i omfanget af mænd og kvinders udsathed (Søderberg, 2019).

I en artikel med Bertelsen argumenterer jeg for, at det ikke er virksomt at læse de to udviklinger: "kønsneutraliseringen af partnervold" og "introduktionen af manden som partnervoldsudsat" som den samme udvikling (Bertelsen & Sørensen, 2019). Dette da manden introduceres i handlingsplanerne som et "partnervoldsoffer" med "kønsspecifikke problematikker". Blandt andet kan det læses i handlingsplanen fra 2014 i afsnittet: "Mere viden om og styrket indsats for voldsudsatte mænd", at der er et behov for mere: "[i]nformation om partnervold mod mænd og mænds særlige behov for støtte til at komme fri af denne form for vold." (Regeringen, 2014, s. 17). I stedet ser Bertelsen og jeg, at der fra handlingsplanen fra 2010 og frem ikke længere iværksættes initiativer rettet mod den "kønsspecifikke partnervold" kvinder oplever, og at hvad der fremstår som en "generaliseret kønsneutralisering" i virkeligheden er en "kønsneutralisering af partnervold mod kvinder" (Bertelsen & Sørensen, 2019, s. 22).

Det er ikke kun kritikere, der ser at der er sket en kønsneutralisering af partnervold. Handlingsplanerne hævder eksplicit vold skal forstås som noget mænd og kvinder "udøver mod hinanden" (Bertelsen & Sørensen, 2020, s. 20). Spørgsmålet er derfor ikke, om der er sket en kønsneutralisering, men hvilken kønsneutralisering og hvilken betydning den har for feltet. Noget jeg reflekterer i afsnittet '4.3 Kampen om at gøre volden til det samme'. Tilbage står, at der i feltet er enighed om, at "den partnervoldsudsatte mand" blev introduceret i løbet af 00'erne, hvilket har haft betydning for de indsatser, der adresserer ham.

2.3 Mænd som "partnervoldsudsatte"

Hvor der i løbet af 1980'erne blev etableret kvindekrisecentre i flere danske byer, var det ikke før 1988, at det første danske Mandekrisecenter så dagens lys. Dette i form af Mandekrisecenteret i Horsens som er en af de aktører, jeg har talt med i forbindelse med denne undersøgelse. Til aktørsamtalen med Mandekrisecenteret i Horsens blev det forklaret, at krisecenteret blev grundlagt af Diakon Svend Åge Jensby, der efter en tid som frivillig på kvindekrisecenteret i Horsens mente, at "der manglede et tilbud til mænd"⁴. Til at starte med tilbød krisecenteret udelukkende ambulante rådgivning, men i 1990 åbnede Horsens op for, at mænd kunne flytte ind på krisecenteret. I 1995 åbnede Mandekrisecenteret i Fredericia, som også er en aktør, der indgår i mit udvalg af praksisaktører. Ligesom i Horsens startede de i Fredericia udelukkende med

⁴ Se afsnit: " 3.2.2 Mandekrisecentrene" hvor det har en analytisk betydning.

ambulant rådgivning, men fra 1998 tilbød de i Fredericia også botilbud. I 1997 åbnede Thorkil Vestergaard "Fundamentet" i København, der var et værested for mænd. I min aktørsamtale med en informant på Mandecenteret fik jeg forklaret, at Vestergaard på værestedet så, hvordan mænd der havde haft en "velfungerende tilværelse" efter et parbrud "meget hurtigt gik i social deroute". Derfor valgte Vestergaard i 2006 at åbne Mandecenteret i København for at støtte mænd i "parforholdsbrud" og "samværsproblemer". Mandecenteret er også blandt de praksisaktører jeg har haft aktørsamtaler med.

Da den danske stat fra 2002 begynder at lave handlingsplaner på det voldsfaglige område, var det informeret af en tilgang til det sociale problem, der lå tæt op ad den kvindepolitiske forståelse af det sociale problem. "Partnervold" blev forstået som en "asymmetrisk vold" som "mænd udøver mod kvinder" (Bertelsen & Sørensen, 2019, s. 22). Manden adresseres derfor i de to første handlingsplaner udelukkende som udøver, og der sættes i handlingsplanen fra 2002 midler af til "aktiviteter rettet mod voldsudøveren" i form af midler til tilbud, der har rådgivende indsatser rettet mod "voldsudøvende mænd" (Regeringen, 2002, s. 16). En af de praksisaktører jeg har talt med, Dialog Mod Vold, modtager som et af to tilbud fra 2002 satspuljemidler til deres behandlingsprogram for "voldsudøvere" og i handlingsplanen fra 2005 er Dialog Mod Vold det eneste tilbud rettet mod "voldsudøvende mænd" staten investerer i (Regeringen, 2005, s. 14). Da staten ændrede formuleringen af det sociale problem til "vold i nære relationer" med handlingsplanen fra 2010 blev "partnervold" ikke længere udelukkende forstået som "mænds vold mod kvinder". Dette muliggjorde, at manden fra handlingsplanen 2010 og frem kunne optræde som den "partnervoldsudsatte mand" og hans "kønsspecifikke problematikker" kunne adresseres med initiativer og indsatser (Bertelsen & Sørensen, 2019, s. 22). Dialog Mod Vold fik med denne handlingsplan også midler til behandling af "voldsudøver", men i handlingsplanen fra 2010 formuleres det ikke længere som "voldsudøvende mænd" men blot "voldsudøvere" (Regeringen, 2010). I handlingsplanen fra 2014 er der som nævnt et afsnit der søger at styrke indsatser og initiativer rettet mod den "voldsudsatte mand" (Regeringen, 2014, s. 17). Et af de centrale initiativer i handlingsplanen fra 2014 var midler til en "udvikling af socialfaglig, juridisk og psykologisk støtte til voldsudsatte mænd" (Regeringen, 2014, s. 16). En opgave som Mandecenteret gennemførte på udbud fra ligestillingsministeriet i perioden fra 2016-2018 under projektnavnet: 'Mænd udsat for

vold' (Oxford Research, 2019). Senere har Mandecenteret udgivet deres erfaringer fra projektet i faghæftet 'Under Radaren' (Jensen, et. al., 2020).

Det ses derfor, at da staten begyndte at investere i visse indsatser rettet mod mænd, både som udøvere af og udsatte for "partnervold", prioriterede den i samme proces nogle indsatser over andre. Mandekrisecentrene i Horsens og Fredericia har været mindre centrale end Mandecenteret som aktør i feltet. I den seneste handlingsplan fra 2019 modtog de dog midler, sammen med Mandecenteret, som et led i indsatsen om at "styrke indsats til mænd i krise" (Regeringen, 2019, s. 9). At staten har betydning for hvilke indsatser, der bliver prioriteret i feltet, gælder ikke kun for indsatser rettet mod mænd. I næste afsnit vil jeg vise, hvordan andre aktører er blevet styrket igennem politiske initiativer.

2.3 Organiseringer i det voldsfaglige felt anno 2020

Siden statens indtog i det voldsfaglige felt i 2002 har det organisatoriske landskab ændret sig. Organisationer der før havde en dominerende rolle i feltet har mistet autoritet, og nye aktører har fået en betydningsfuld stemme i feltet.

Som gennemgangen af udviklinger i indsatser rettet mod mænd illustrerede, har det en betydning, hvilke indsatser staten vælger at prioritere. Blandt andet ses det, at fra handlingsplanen fra 2014 og frem, at unge under 25 som er udsatte for "kærestevold" blev en prioritet (Regeringen, 2014 s. 17). I handlingsplanen fra 2014 sættes der midler af til en række initiativer på området, herunder forstærkning af rådgivningsindsatser og en "kærestevoldskonkurrence", der skal evne at "oplyse" unge om "kærestevold" (Regeringen, 2014, s. 17-18). En af de praksisaktører jeg har talt med, Bryd Tavsheden, modtog midler til deres rådgivning fra handlingsplanen og varetog udførelsen af "kærestevoldskonkurrencen" på vegne af ligestillingsministeriet (Deloitte, 2015).

Et af de mest betydningsfulde organisatoriske ændringer i det voldsfaglige felt har trådt tilbage til feltets opkomst. I 1987 blev Landsorganisationen for Kvindekrisecentre (LOKK) etableret. Etableringen af en interesseorganisation for kvindekrisecentrene kan ses som kulminationen på kvindekrisecenterbevægelsens organisering i de tidlige år (Bertelsen & Sørensen, 2020, s. 44). LOKK har som interesseorganisation for de danske kvindekrisecentre varetaget det koordinerende ansvar for initiativer og indsatser på landets kvindekrisecentrene igennem 90'erne og 00'erne (LOKK, 2012). I 2016 blev LOKK afvist i deres ansøgning om satspuljemidler, som de havde fået de forudgående 14 år, hvilket betød, at en del af sekretariatet måtte

afskediges, og LOKK måtte omstruktureres til et mindre format (LOKK, 2017). Kritikere har læst "lukningen af LOKKs økonomiske hane" som et led i et "bevidst ønske" om en overgang fra "det kønsspecifikke til det kønsneutrale" (Søderberg, 2019, s. 16). Samme år som LOKK ikke fik godkendt deres bevilling blev udbuddet til en ny national voldsfaglige enhed oprettet under Socialstyrelsen. Et udbud som LOKK, i en ny form, sammen med Dannerhuset, Dialog mod Vold, Fundamentet og Mødrehjælpen bød ind på og vandt. Det blev til konsortiet Lev Uden Vold, der har det koordinerende ansvar for et bredere udsnit af aktører end blot kvindekrisecentrene, idet organisationen fungerer som koordinerende enhed for hele feltet. Herunder også indsatser rettet mod "voldsudøvere" samt "partnervoldsudsatte mænd". Jeg har haft en aktørsamtale med Lev Uden Vold, da de også tilbyder efterværnsgrupper til tidligere mandlige og kvindelige ofre for "partnervold".

I den sidste handlingsplan fra 2019: 'Handlingsplan til bekæmpelse af psykisk og fysisk vold i nære relationer' (Regeringen, 2019) er "anerkendelsen af psykisk vold" og en styrkelse af "ambulante tilbud om støtte og rådgivning" prioriteter. Handlingsplanerne følger efter, at den daværende regering i foråret 2019 kriminaliserede "psykisk vold" med en selvstændig paragraf i straffeloven. Handlingsplanens "særlige fokus på psykisk vold" skal forstås i sammenhæng med kriminaliseringen (Regeringen, 2019, s. 7). Den anden prioritet i handlingsplanen: "styrkelsen af ambulante tilbud" indikerer et endeligt skifte med det voldsfaglige felts tidlige indsatser. Prioriteringen af det ambulante udfordrer den dominerende rolle boformen har haft som den traditionelle løsningsmodel mod "partnervold". En løsningsmodel som stadig udgør hovedindsatsen på landets kvindekrisecentrene. Mit valg af Exitcirklen, som en af de praksisaktører jeg har talt med, er foretaget på baggrund af tendenserne i den seneste handlingsplan. Exitcirklen tilbyder ambulante "samtalegrupper" til ofre for "psykisk vold", og er derfor et tilbud der rummer de nyeste politiske initiativer.

DEL III: AKTØRERNES KONSTRUKTIONER

I dette afsnit præsenteres analyserne af praksisaktørenes italesættelser af "partnervold" og "den partnervoldsudsatte mand". Det skal pointeres, at afsnittet ikke forholder sig ikke til realiteter, men fokuserer udelukkende på hvordan "partnervold" og "den partnervoldsudsatte mand" italesættes. Analysen skal derfor ikke skal læses som en vurdering af, om mændene er ofre for "partnervold", eller om de ikke er det. Ligesom resten af specialet bruges anførselstegn til at fremhæve udtalelser, der ikke er mine. I forbindelse med foreliggende analyse skal det understreges at anførselstegnene bruges til informanternes italesættelser. Anførselstegnene skal ikke læses som et forsøg på at ironisere eller udstille informanterne, men som et forsøg på at understrege italesættelser og sprogbrug.

Som nævnt i tidligere er analysen foretaget ved at læse transskriberingerne af aktørsamtalerne med blik for at kunne besvare de to underspørgsmål: Hvem konstrueres den "partnervoldsudsatte mand" som? Og hvad konstrueres som "partnervold"? Som nævnt i samme afsnit varierer indholdet i aktørsamtalerne, og dermed varierer analysernes fokus på henholdsvis "partnervolden" eller "den partnervoldsudsatte mand" også, alt efter hvad der fyldte til aktørsamtalen. Der er foretaget et analytisk valg om at inddele mine praksisaktører i to grupper. Aktørgruppe I er udgjort af Mandecenteret, Mandekrisecenteret i Horsens og Mandekrisecenteret i Fredericia. Denne gruppe er sammensat efter kriteriet om, at de udelukkende møder mænd og ikke eksklusivt arbejder med vold. Aktørgruppe II er udgjort af Bryd Tavsheden, Exitcirklen, Dialog Mod Vold, Lev Uden Vold samt krisecenter Guldborgsund. Kriteriet for denne gruppe er, at de arbejder eksklusivt med vold og at de møder både mænd og kvinder. Først følger analysen af Aktørgruppe I og derefter analysen Aktørgruppe II. Til sidst i begge afsnit opsamles der på tværs af aktørgrupperne. I afsnittet "4.1 Konstruktionen på tværs" opsamles der på tværs af hele analysen. Til at starte med præsenteres praksisaktørerne og informanterne.

3.1 Oversigt over praksisaktører og informanter

I alt er der gennemført ni aktørsamtaler med tretten personer, der repræsenterer i alt otte organisationer som på forskellig vis møder "partnervoldsudsatte mænd". Følgende er en oversigt over praksisaktørerne samt de enkelte informanterne.

Mandekrisecenteret i Horsens har siden 1987 tilbudt "mænd i krise" rådgivning og fra 1990 også tilbud om midlertidig bolig. De er delvist finansieret via Horsens kommune, delvist via fonde og private bidrag samt brugerbetaling. Jeg har gennemført en aktørsamtale med en enkelt informant.

Mandekrisecentret i Fredericia har siden 1995 tilbudt ambulante rådgivning til "mænd i krise". Siden 1998 har de haft et botilbud. De er finansieret delvist via §18-midler, brugerbetaling, satspuljemidler samt private donationer og fonde. Jeg har gennemført en aktørsamtale med en enkelt informant.

Mandecenteret er med sine seks afdelinger (København, Frederiksberg, Aalborg, Esbjerg, Odense og Randers) den praksisaktør med flest afdelinger, som jeg har talt med. Mandecenteret har siden 2006 tilbudt både botilbud og ambulante rådgivning til "mænd i krise". Mandecenteret er finansieret via dagtakser som borgerens kommune er forpligtet til at betale for jf. §110 i serviceloven. Derudover modtager de også satspuljemidler, finanslovsmidler og private donationer og midler fra diverse fonde. Jeg har gennemført to aktørsamtaler med Mandecenteret. En med en enkelt informant udelukkende til denne undersøgelse. Derudover har jeg valgt at genbruge en aktørsamtale fra et tidligere projekt gennemført sammen med Bertelsen. Den samtale var med to informanter.

Bryd Tavsheden er en privat forening fra 2002. Bryd Tavsheden har et landsdækkende rådgivningstilbud, der igennem en chatrådgivning, et brevkassetilbud og tilbud om individuelle samtaleforløb rådgiver "børn og unge" udsat for vold. De er finansieret via satspuljemidler, finanslovsmidler samt privat tilskud. Jeg har gennemført en aktørsamtale med en informant.

Dialog Mod Vold er et privat behandlingstilbud delvist finansieret via finansloven og delvist via diverse fonde samt finanslovsmidler og løbende satspuljemidler. Dialog Mod Vold blev oprettet 2002 og tilbyder psykologisk behandling til "voldsudøvende mænd og kvinder". De har tre afdelinger: Odense, København og Århus. Jeg har gennemført en aktørsamtale med en informant.

Exitcirklen er en privat organisation som er oprettet 2014 til bekæmpelse af "psykisk vold" i Danmark. Exitcirklen er finansieret via private fonde og donationer. Jeg har gennemført en enkelt aktørsamtale med to informanter.

Guldborgsund er det første og eneste danske kvindekrisecenter, der fra 2019 har øremærket fire pladser til mænd. Guldborgsund er finansieret via dagtakser som borgeren kommune er forpligtet til at betale for jf. §109 i serviceloven. De indskrives mænd under §110 i samme lov og med samme forpligtigelse for opholdskommunen. De modtager i tilskud til disse private donationer og midler fra diverse fonde. Der er gennemført en aktørsamtale med Guldborgsund. Samtalen er fra et tidligere projekt og er gennemført sammen med Bertelsen. Til samtalen deltog Bertelsen, tre informanter og jeg selv.

Lev Uden Vold producerer viden på voldsområdet og koordinerer indsatser for forskellige aktører. Lev Uden Vold tilbyder rådgivning til tidligere ofre for "partnervold" i form af efterværnsgrupper samt telefonisk rådgivning til udøvere af "partnervold". Lev Uden Vold er finansieret via satspuljemidler og finanslovsmidler. Jeg har haft en aktørsamtale med en informant.

3.2 Aktørgruppe 1

I dette afsnit præsenteres de analytiske fund gjort på baggrund af empiri hentet ved aktørsamtaler med Mandekrisecenteret i Horsens, Mandekrisecenteret i Fredericia samt Mandecenteret. Først følger fund fra de to mandekrisecentre. Derefter følger præsentationen af fund gjort hos Mandecenteret.

3.2.2 Mandekrisecentrene

Fundene fra mandekrisecenteret i Horsens og mandekrisecenteret i Fredericia præsenteres i dette afsnit samlet⁵. Dette valg er taget på baggrund af, at begge krisecentre selv italesætter sig som aktører, der samarbejder og har samme tilgang til "mænd i krise", samt at analysen af deres italesættelser viste samme.

"Partnervoldsudsatte mænd" blandt "mænd i krise"

⁵ En af mine informanter ønskede at få sætninger tilføjet til de udvalgte citater. Disse er tilføjet med **røde bogstaver**.

Da jeg spurgte på mandekrisecentret i Fredericia, hvem deres målgruppe var, fik jeg en opremsning af de forskellige typer af mænd, der på forskellig vis er endt i en situation, hvor de har brug for en plads på centeret:

Det er den hjemløse, det er ham der bliver smidt ud af konen. Ham som sover ved venner og bekendte eller i opgange. Dette i en periode indtil han ikke kan mere. Indtil venner ikke gider have ham sovende på sofaen mere. Det kan også være dig, som tilfældigvis kom til at drikke huslejen op, og så ryger du ud og ned til mig. Det kan også være dig, som har været inde og vende i psykiatrien fordi nu har kæresten smidt dig ud, fordi hun har fundet en, der er bedre end dig. Det kan også være ham som bliver udsat for vold af kæresten eller kærestens brødre eller andre.

Der kan kort sagt være en række forskellige grunde til, at en mand søger hjælp på Fredericias krisecenter for mænd, og en del af dem der indskrives har været udsat for "partnervold". På Horsens mandekrisecenter italesættes målgruppen som en "bred vifte" af mænd:

Vi har hvad man kan kalde en bred vifte af mænd der søger hjælp. Der er den almindelige skilsmisse, som ikke går ret godt, hvor der kan være trusler om vold. Der kan også være trusler om, at manden ikke får lov til at se børnene. Det kan også være, at manden han tager afsted fra konen og lader hende beholde huset og møblerne. Så står han tilbage med en tandbørste.

Det er aldrig kun en manglende bolig der er problemet for "mænd i krise", men på de to jyske mandekrisecentre bor mænd, der af forskellige grunde er endt i en situation, hvor de ikke har noget sted at bo. Nogle "mænd i krise" kommer fra relativt alvorlige situationer som f.eks. historier om mænd, der har "leget med de store drenge", altså organiserede kriminelle bander og derfor nu "frygter for deres liv", mens det hos andre "mænd i krise" er relativt mindre "dramatisk". Som det blev forklaret i Horsens:

Det er jo ikke altid "bare" [informanten siger selv i gåseøjne] den fysiske og psykiske vold. Det kan være den sorg, det er at miste ægteskabet og drømmen om en familie. Det behøver ikke altid at være helt vildt dramatisk. Det kan også være mænd der har mistet deres arbejde eller mænd, der har mistet deres kone til døden. Det er vidt forskelligt. Det kan også være direktøren der er gået konkurs med sit firma. Der også dem, der har glemt at betale husleje. **Vi ser mænd der er ramt af fysisk/psykisk vold, enten af konen selv, eller af et tæskehold konen har hyret.**

Begge steder italesættes det, at det særligt er i sammenhæng med et parbrud at mændene søger hjælp. En del af disse mænd har levet i et voldeligt parforhold, mens en del af dem ikke har. På Fredericia bliver det italesat, at der er en forskel mellem en

"krise udløst af partnervold", og en "krise som jo bare er en livskrise", fordi et kærestepar har besluttet ikke længere at være sammen. På Horsens bliver det også italesat, at der er nogle par, som "simpelthen ikke kan finde ud af det" og går fra hinanden, fordi de ikke "vil skændes længere", hvilket står i modsætning til forhold med "partnervold" hvor der mangler en "ligeværdighed". Hos begge aktører italesættes det ikke klart hvor grænsen mellem "partnervold" og "almindelige parbrud" går, og grænsen mellem "partnervold" og "almindelige parbrud" konstrueres ved disse italesættelser som en *sløret grænse*. Dette illustreres blandt andet ved eksemplet om en "almindelig skilsmisse" hvor der er så alligevel er "trusler om vold".

Da jeg direkte spurgte i Horsens hvor mange mænd de har som er "partnervoldsudsatte" fik jeg at vide, at de "syntes de mødte flere" der havde været udsat for "psykisk og fysisk vold" end dem der kom fra "almindelige skilsmisser", og at antallet af mænd der søgte hjælp efter at have levet i partnervold var "eskalerende". Da jeg på Fredericia spurgte om det samme, fik jeg at vide, at det "ikke officielt" var så mange af mændene, der boede der, som var udsat for "partnervold", da mænd generelt ikke vil "stå frem" som "voldsofre", hvilket jeg bad om at få uddybet:

Jeg kan jo godt følge med i en, der siger: "Mig og konen er gået fra hinanden" og så holder han mund med resten. Så kan det da godt være, at vi ikke finder ud af det. Det kan også godt være vi har en fornemmelse af, at der ligger et eller andet mere bag, men vi kan jo ikke tvinge det ud af manden.

Når man ikke "tvinger mændene" til at fortælle hvorfor de har brudt samlivet, er det potentielt alle "mænd i krise", som kommer fra et parbrud, der har været udsat for "partnervold", og grænsen mellem "almindelige parbrud" og "voldelige forhold", der af begge aktører italesættes som eksisterende, sløres. Samtidigt italesættes det, at man kan "fornemme", at der er "mere bag", og "partnervolden" konstrueres herved som et virkeligt fænomen, der dog kan forekomme skjult "bag ved" det, der ligner et "almindeligt parbrud". Altså konstrueres partnervold som et fænomen, der kan være svært *at få frem i lyset*. Manden konstrueres i forlængelse af dette også som en mand, der muligvis ved, at der er "mere bag" ved parbruddet, men vælger at "holde mund med resten". Altså "holder mund" med bekendelsen af, at han i virkeligheden har levet med "partnervold". Dette kun i nogle tilfælde. Det italesættes nemlig også, at nogle mænd slet ikke erkender, at de har været udsat for "partnervold". Som det blev forklaret på Horsens mandekrisecenter:

Mange af de mænd jeg møder ved ikke, at de havde været udsat for psykisk vold. Det syntes jeg er lidt skræmmende. Når mændene og jeg så sidder og snakker om hvad der er foregået, og jeg siger til dem: "Nå, men hold da op. Du har da godt nok været udsat for psykisk vold" så siger de: "Hvad har jeg? Jeg troede da bare at hun var dum - for at sige det lige ud". Så kan jeg sige til dem: "Nej det er helt klart psykisk vold der her". Mange mænd er slet ikke klar over, at de har været udsat for psykisk vold og jeg tror også det derfor, at de statistikker, der er i dag ikke passer. Hvordan skal de kunne passe når mange af mændene ikke engang er klar over, at de har været udsat for psykisk vold eller stadig bliver udsat for psykisk vold?

Enten vil manden ikke tale om, at han er udsat for "partnervold" eller også ved han ikke, at han er udsat for "partnervold". Han tror bare, at "hun er dum". På mandekrisecenteret i Fredericia "tvinger" man det ikke ud af manden, mens man i Horsens konfronterer mændene med sandheden om, at de har været udsat for "psykisk vold". Begge steder kender praktikerne altså sandheden eller i hvert fald "fornemmer" den.

Kort sagt konstrueres "partnervold" som et fænomen, der er svært at få frem i lyset, men som virkelig eksisterer blot i det skjulte. Idet manden, der er udsat for "partnervold" ikke nødvendigvis ved, at han er det, kan man ikke forvente, at de eksisterende statistikker er retvisende. Dermed konstrueres "partnervold mod mænd" som et socialt problem, der er større end det fremgår af officielle statistikker. Når aktørerne samtidigt konstruerer grænsen mellem "almindelige parbrud" og "partnervold" som sløret forstærkes konstruktionen af det sociale problem som større end "man tror", da det potentielt kan være alle forhold, der ender i parbrud, hvor kvinden har været voldelig. Specifikt for beboergrupperne på de to mandecentre betyder begge konstruktioner, at det ikke er muligt, at afgrænse den "partnervoldsudsatte mand" som en selvstændig kategori blandt deres målgruppe. Hverken fra de "almindelige parbrud" specifikt eller fra "kriseramte mænd" generelt.

"Nedbrudte mænd" og "Hævntørstige kvinder"

På de to mandekrisecentre tales mændenes sag – imod kvindernes. I denne sammenhæng konstrueres manden, som mandekrisecentrene hjælper, som et "offer" og kvinden, han ikke længere har samliv med, som en "skurk".

Hvis man ser på de to første citater i analysen af Mandekrisecentrenes konstruktioner, ses det, at mændenes ansvar for de "kriser" de befinder sig i, nedtones med de valgte formuleringer og fremstår som *ikke-selvforskyldte kriser*. Med

italesættelser af mænd som "*tilfældigvis kom til* [min kursiv] at drikke huslejen op", eller mænd der "*glemmer* [min kursiv] at betale huslejen" konstrueres "kriseramte mænd", som mænd der tilforladeligt laver fejl. Fejl der italesættes således, at mændene ikke holdes ansvarlig for dem. Når der på Fredericia tales til et "dig" (altså den mandlige interviewer), konstrueres det er være "i krise", som noget der kunne ske for alle mænd, og dermed ikke noget de specifikke mænd kan holdes ansvarlige for.

I forhold til de "mænd i krise" der kommer fra parbrud, er det en anden måde hvorpå mændenes kriser konstrueres som ikke-selvforskyldte. Her spiller kvinderne rollerne som "skurke", der bærer skylden for det sociale problem, og mændene spiller rollerne som "de rene ofre", der ikke kan gøre noget ved situationen, og som fortjener alt sympati. At anvende "rollerne" "skurke" og "rene ofre" forklarer Loseke som en effektiv måde at konstruere sociale problemer på (Loseke, 1999, s. 314). I de tidligere anvendte citater kan italesættelserne af manden, der "bliver smidt ud af konen" eller kæresten, som "finder én der er bedre", bruges som eksempler, der former denne konstruktion. Også når manden "*lader* [min kursiv] konen beholde huset og møblerne", mens han står tilbage med en tandbørste, ser vi tydeligt hvor det forventes, at sympatien placeres.

Konstruktionen af manden som "offer", og kvinden som "skurk", begrænses ikke kun til de konkrete forhold, mændene forlader eller bliver smidt ud af, men det er også en rollefordeling, der gælder i samfundet generelt, hvor der er forskellige forventninger til og forestillinger om mænd og kvinder. Som det blev forklaret i Horsens:

Jeg møder faktisk nedbrudte mænd, som sidder og hænger med næbbet og er utrygge fordi: "Puha skal jeg til at fortælle, hvor skidt jeg har det?". Det er nemmere for kvinder at sætte sig ned og snakke om problemerne. Det er stadigvæk lidt tabubelagt med mænd og følelser. Men når kaffen først løber, og der er lidt humor, og vi begynder at løsne lidt op inden vi går i gang, så kommer der tårer og alvoren sætter ind.

"De nedbrudte mænd" har svært ved at "tale om hvor skidt de har det", og manden konstrueres som et "offer" for det "tabu" det er for mænd at tale om deres følelser. Dette særligt sammenlignet med kvinder, som har "nemmere ved det". Noget der også blev italesat i Fredericia:

Fordi vi samfundsmæssigt har nogle normer, der siger kvinder er det svage køn. Du skal som mand være maskulin og en rigtig mand, og alt det der. Kvinderne må godt være svage. Den lever du jo også på. Du skal jo leve op til nogle normer som mand. Ellers er du ikke en rigtig mand, så griner de andre også af dig. Det er de normer vi stadigvæk hænger fast i. Det der med: "Jamen en mand kan jo ikke udsættes for vold". Jo det kan du tro, at han kan.

Manden er *dobbeltramt*, når han er "voldsudsat". Både fordi han lever med "partnervold" men også fordi, at han er en mand i et samfund, der "stadigvæk hænger fast" i "normer", som ikke tillader mænd at være "svage" og "snakke om problemerne". En uretfærdighed der særligt kommer til udtryk, når mændene sammenlignes med kvinderne, der ikke er underlagt samme "tabu" og som kan få lov at optræde som "det svage køn".

Særligt i samfundets forskellige instanser kommer denne uretfærdighed til udtryk. På Horsens møder de derfor mænd, der mangler "nogen bag hans ryg":

Der siger de også: "Jamen nu er hun taget på kvindekrisecenter med børnene, og jeg kan simpelthen høre, at nu er hun ved at lave mig til et monster. Hvad gør jeg? Hvad gør jeg?" Der mangler han nogen der står bag hans ryg.

Også når samværsforhandlinger forløber i familieretshusene, er det sværere for mændene end kvinderne. Her møder de i Horsens mænd, der "kæmper for at få lov" til at se deres børn:

Mændene, de kæmper i familieresthuset for at få bare lov til at se deres børn, mens kvinderne manipulerer og lyver. Jeg oplever meget, at de kvinder vi her har med at gøre, at de er hævnstørstige. De tænker ikke på, at de også rammer børnene. Det er det, der piner mig mest. **Det er børnene der betaler prisen, fordi forældrene ikke kan finde ud af at kommunikere.** Fordi vi sidder her med grædende mænd, der ikke har set deres børn i flere måneder. De føler sig bare ikke hørt i systemet. Der bliver stadigvæk lyttet mere til kvinder. Det gør der altså.

Det er ikke kun nemmere for kvinder, at tale om deres følelser og problemer, men det er også lettere for kvinder at "at blive hørt" i systemet. Der konstrueres dermed en uretfærdighed blandt alle mænd og kvinder hvor "normer" tillader kvinder at indtage rollen som "det svage køn", og gør det "tabubelagt" for mænd at "tale om problemerne". Dette rammer særligt slemt i de situationer, hvor der er tale om "hævntørstige kvinder", der kan "lyve" og "manipulere" systemer, der er tilbøjelig til at tro på dem, hvilket efterlader manden i en uretfærdig position, hvor han ikke

"bliver hørt". Loseke beskriver at konstruktionen af "skurke" kan udtrykkes i så ekstrem en form at: "there can be nothing good about this person" (Loseke, 1999:314). En sådan konstruktion af "en hævntørstig kvinde" som en ekstrem "skurk" skaber muligheden for "rene ofre", som i dette tilfælde ikke kun er manden men også børnene. Dette forstærker igen alvoren af det sociale problem, samt "skurkens" kvalitet som netop "skurk" (jf. Loseke, 1999:309). Faktisk konstrueres manden som så rendyrket et "offer", at selv når han fysisk slår, så er det ikke hans skyld, men kvindens:

Jeg har også hørt de mænd der siger: "Var jeg ikke gået nu, så havde jeg simpelthen pandet hende en. For hun vil ikke holde sin kæft". Hun har simpelthen snakket og råbt, og hun har vidst hvad for nogle knapper, hun skulle trykke på. Jeg har også mødt mænd, der ikke har nået at stoppe sig selv. Som har pandet hende en, fordi nu var det bare nok. Altså han går i afmagt. **Men de fleste mænd forlader matriklen inden det går galt.**

På trods af, at der kan være tale om en begivenhed af "fysisk vold", udøvet af manden, konstrueres manden stadig som et offer, da det er i "afmagt" han slår og altså ikke en overlagt handling. Dette i modsætning til kvinden, som bevidst "ved hvilke knapper hun skal trykke på". Altså konstrueres kvinden som aktiv, mens manden indtager en passiv rolle. Det faktum, at han har lyst til at slå, eller at han faktisk slår, er ikke udtryk for hans vilje, men en konsekvens af hendes "psykiske vold", der har sat ham i "afmagt". Dette stemmer overens med Losekes understregning af simpelthed, som altafgørende i en succesfuld konstruktion af et socialt problem. Her er det vigtigt, at man udelukkende fokuserer på de karaktertræk, som konstruerer "skurken" og "offeret", som netop "skurk" og "offer" og ikke karaktertræk, der kunne nuancere den sociale virkelighed (Loseke, 1999, s. 313). Derfor ser vi, at manden kan slå samtidigt med, at han udelukkende præsenteres som "voldsoffer" i konstruktionen.

Mænds voldsudsættelse i ekstreme historier

Det italesættes at mændene på de to mandekrisecentre oplever "psykisk vold" som den mest almindelige type af "partnervold". På Fredericias krisecenter blev "psykisk vold" forklaret igennem et eksempel:

Vi har en lige nu, som bor her på grund af psykisk vold. Det vil sige kællingen råber og skriger af ham fra morgen til aften om, at han ikke er god nok. Han yder ikke nok, han tjener ikke nok og han er dum, grim og gammel. Han lugter og hvad ved jeg.

Den "psykiske vold" konstrueres på Fredericia som verbal nedgørelse som kvinden "fra morgen til aften" udsætter manden for. Ligesom i citat tidligere hvor kvinden "snakker og råber" af manden indtil han går i "afmagt". "Psykisk vold" bliver på linje med dette i Horsens italesat som en "partnervold", hvor kvinderne "langsomt piller mændenes selvværd fra dem", hvilket har som konsekvens, at mændene "kommer kravlende under gulvtæppet", når de søger hjælp. Derudover bliver "psykisk vold" begge steder konstrueret, som en vold kvinder udøver, så de kan "få styringen" i forholdet, og at den "psykiske vold" er noget kvinder udfører, fordi de er "bedre til det verbale".

Den "psykiske vold" er dog ikke begrænset til begivenheder inden for hjemmets fire vægge. "Psykisk vold" konstrueres også som en "partnervold", som kvinder udøver via samfundets institutioner. Som beskrevet tidligere "manipulerer" kvinder samfundets institutioner, som familieretshuse og kvindekrisecentre, der har en tendens til at tro på kvinder. Dette bliver også italesat som en form for "psykisk vold" kvinder udøver mod mænd. På Horsens havde de eksempler på mænd, der bliver "falsk anklaget for incest", som ekstreme tilfælde af "psykisk vold". På trods af, at mændene frikendes mister flere af dem samværet med deres børn, som konsekvens af de falske anklager. "Falsk anklaget for incest" er som "psykisk vold" ikke afgrænset til begivenheder mellem manden og kvinden, men kræver institutioner som politiet for at kunne udføres.

Som det fremgår af ovenstående citat italesætter aktørerne den partnervold mænd oplever igennem konkrete eksempler. På trods af at det eksplicit bliver italesat, at det mest er "psykisk vold" mændene oplever, er det "fysisk vold", der fylder i de fleste af eksemplerne, der bruges til at illustrere "partnervold mod mænd". F.eks. er der en historie om en mand, der blev "gennembanket med en tyk kæde":

Vi har lige fået en voldsudsat mand ind, hvor ekspartneren og en af hendes bekendte brød ind i mandens hjem og gennembankede ham med en tyk kæde, og hvor hun stod og råbte ham i ind i hovedet imens: "Du skal sige du elsker mig, du skal ikke tro du slipper for det her". De sidder i fængsel nu. Både ekspartneren og hendes bekendte.

Hos begge aktører bliver det eksplicit italesat, at når der er tale om "fysisk vold" mod mænd, så er det for det meste "tæskegrupper hyret af kvinden" eller "bandemedlemmer", og ikke den kvindelige partner, der direkte udøver den "fysiske vold". Men det italesættes eksplicit, at når kvinder udøver vold, er det "psykisk vold" og særligt i form af "manipulation" og "nedgørelse". Ved brug af konkrete eksempler

hvor der indgår relativ voldsom "fysisk vold", konstrueres der billeder af mænd der er udsat for "fysisk vold" når "partnervolden" italesættes. Hvis nogen siger "partnervold mod mænd", så tænker man på kvinden, der "gennembanker manden med en tyk kæde". På den måde italesættes "partnervolden", som mænd oplever, med eksempler på "fysisk partnervold" for at illustrere, at partnervold mod mænd er (livs)farligt og et socialt problem, der bør vække "stor bekymring" og få samfundet til at handle.

"Den anden side af mønten"

Loseke forklarer, at det er essentielt for et succesfuldt claim, at det sociale problem opfattes som et socialt problem, der ikke er blevet adresseret før. Samtidigt er det vigtigt, ikke at introducere noget "alt for nyt", da det kan "forvirre publikum" (Loseke, 2011, s. 305). En effektiv måde at sørge for at balancere mellem noget nyt og noget velkendt er ved at anvende strategien om "piggybacking" (Loseke, 1999:307). I "piggybacking" konstrueres det sociale problem som: "[a] different instance of an already existing problem". Denne "piggybacking-strategi" efterleves i en særlig konstruktion på de to mandekrisecentre, hvor disse ses som det diametrale modstykke til kvindekrisecentrene.

Det blev i Horsens forklaret, at grundlæggeren af Horsens Mandekrisecenter, Diakon Svend Åge Jensby, grundlagde centeret, da han efter en år række som frivillig på kvindekrisecenteret i Horsens fik en ide:

Hvis der er kvinder der kommer i krise efter en skilsmisse, så må der absolut også være nogen mænd, som står i en eller anden form for krise. Det besluttede han sig så for at gøre noget ved [...] På kvindekrisecentrene arbejdede man meget vold i ægteskabet. Det har vi alle sammen hørt om, dengang de startede. Hvor kvinderne så flygtede med børnene, fordi far var voldelig. Han [Diakon Svend Åge Jensby] var frivillig på kvindekrisecenteret, men han så så allerede dengang, at der må jo også være den anden side af denne her mønt.

Mandekrisecenteret i Horsens blev grundlagt som den diametrale modsætning til kvindekrisecenteret; som "den anden side af mønten". Her er det tydeligt hvordan strategien om "piggybacking" aktiveres, da der peges på et etableret socialt problem i form af: "kvinder der flygter med børnene" fra en "voldelig far" samtidig med, at det nye sociale problem defineres som et selvstændigt problem; far er også et "offer". Volden bliver i denne sammenhæng konstrueret som en *tosidig dynamik*, hvor ikke kun den "voldsudsatte kvinde" som "vi alle sammen har hørt om" er et offer, men også

manden, hun flygter fra. Han er "den anden side af mønten". Som nævnt tidligere er en af måderne kvinden italesættes som en "skurk" ved at italesætte manden som et "offer" for en kvinde, der "manipulerede" samfundets institutioner. Han mangler en "der kunne stå bag hans ryg". Mandekrisecentret i Horsens finder sin plads netop her; som dem der hjælper manden, mens kvindekrisecentrene hjælper kvinden. Opgaven er dog også at passe på børnene, der bliver glemte mellem manden og kvinden:

Det kan også være, at det ham der gør noget forkert. Fordi mænd de kan også godt få denne her hævnthirst hvor de tænker: "Nu gør hun det her, så gør jeg det her". Så siger vi til dem: "Nej det gør du så ikke, hvis du er smart, fordi ellers er du ikke bedre end din ekspartner". Ellers går det udover børnene. Derfor er det specielt vigtigt når der er børn til stede.

Manden er i denne konstruktion en del af dynamikken, og børnene spiller her rollen som både "offer", men ikke "rent offer", som i den anden konstruktion. Dog er det med en italesættelse af, at hans ekspartner allerede "har gjort noget", og grunden til at manden skal have hjælp er, at han kan være "bedre". Altså ser vi stadig kvinden som "skurk", og manden som et "offer". Dette i sammenhæng med børnene, der bliver de "rene ofre" i denne konstruktion.

3.2.3 Mandecenteret

Følgende er præsentationen af min analyse af italesættelser hos Mandecenteret. Jeg har valgt at inddrage mere empiri i min analyse end de aktørsamtaler jeg har gennemført. Der er tale om faghæftet "Under Radaren" (Mandecenteret, 2020), der udkom, mens jeg skrev specialet, og som en af mine informanter henviste til for at finde viden om mandecenterets forståelse af "partnervold" og "partnervoldsudsatte mænd". Jeg har også valgt inkludere bidraget: "Mandecenterets arbejde med mænd udsat for partnervold", som en del af min empiri til dette afsnit. Begge tekster er produceret af medarbejdere på Mandecenteret og er lavet på baggrund af erfaringer gjort i Mandecenteret med partnervoldsudsatte mænd.

Parbrud eller "partnervold"?

I forhold til Mandekrisecentrene italesættes målgruppen mere afgrænset på Mandecenteret. I faghæftet "Under Radaren" defineres Mandecenterets målgruppe som følgende:

Mandecenteret er et botilbud under Servicelovens §110, der sikrer hjælp til mænd i forbindelse med parbrud og/eller voldsudsættelse. Derudover har mændene nogle sociale udfordringer, som tilsammen gør, at de ikke kan opholde sig i egen bolig, hvorfor de har behov for et midlertidigt botilbud. (Mandecenteret 2020:6)

På de to Mandekrisecentre er det eneste visitationskriterie, at manden skal befinde sig i en "krise". På Mandecenteret er der to kriterier der skal indfries, før en mand kan flytte ind: Han skal både have "sociale udfordringer", og han skal komme fra et "parbrud" og/eller "en voldsudsættelse". At manden skal have "sociale udfordringer" bliver af Mandecenteret forstået i kontekst af, at de er et socialfagligt tilbud, der opererer under §110 i Loven om Social Service:

For at blive indskrevet på et §110-tilbud skal manden, ud over manglende bolig, også have sociale problemer, som gør at han har brug for støtte. Det betyder, at mændene i botilbuddet som regel har en meget kompleks livssituation med flere overlappende problemstillinger, som kan hænge sammen med eller være påvirket af volden. (Jensen, et al., 2020:40)

De mænd der flytter ind⁶ på Mandecenteret og som har været udsat for partnervold har udover deres voldsudsættelse også andre "sociale problemer", hvilket betyder, at der er "partnervoldsudsatte mænd", som ikke kan indskrives på Mandecenteret, da de ikke har "sociale problemer" eller befinder sig i "komplekse livssituationer". Dette har en betydning for hvem de "partnervoldsudsatte mænd", der flytter ind på Mandecenteret er:

For at bo i Mandecenteret skal man, som tidligere beskrevet, have komplekse sociale problemstillinger og derfor ser vi formentligt den del af de voldsudsatte mænd, som er mest sårbare og udsatte. (Jensen, et al., 2020:25)

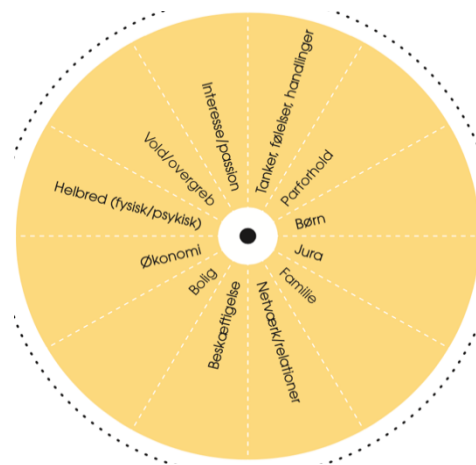
Det ses her, at der på mandecenteret italesættes en skelnen mellem to typer af partnervoldsudsatte mænd: De partnervoldsudsatte mænd med "sociale problemer" og "komplekse livssituationer", som er "mest sårbare og udsatte" og de "partnervoldsudsatte mænd", der ikke har "komplekse sociale problemer", men som

⁶ På trods af at det er et krav, at manden skal have "komplekse sociale problemstillinger" for at blive indskrevet på Mandecenterets botilbud, er der "mænd i krise", der kan få ambulante rådgivning på Mandecenteret på trods af at de ikke passer ind i målgruppen for botilbuddet. En af informanterne forklarede mig, at de mænd der modtager ambulante rådgivning på Mandecenteret forekommer "mere voldsudsatte", end de mænd der blev indskrevet i botilbuddet, som ofte har "nogle andre problemstillinger", og som han italesatte som mere "socialt belastede".

stadig er udsat for "partnervold". De "sociale problemer" kan hænge sammen med eller være påvirket af volden, men siden der er mænd, der er "partnervoldsudsatte", som ikke har "komplekse sociale problemer" kan de "sociale problemer" adskilles fra "partnervolden". Altså konstrueres "sociale problemer", "komplekse sociale problemstillinger" og "komplekse livssituationer" som relativt uafhængige fra "partnervold".

Samtidigt, er det på Mandecenteret ikke vigtigt, "specifikt" at italesætte den del af mandens problemer, som kan defineres som "partnervold". I stedet konstrueres "partnervold" som et element i den helhed, der udgør mandens "livssituation".

Hvad der konceptualiseres på Mandecenteret i et "livshjul":

(Jensen, et al., 2020:38)

"Livshjulet" illustrerer den "helhedsorienterede" tilgang, som italesættes som praksis på Mandecenteret. I den "helhedsorienterede tilgang" forstås beboerens problemer som "overlappende problemstillinger", og "partnervold" italesættes som et fænomen, der strækker sig over flere faner i "livshjulet". "Vold/overgreb" kan være fra en partner og dermed være "partnervold", men også fanerne "parforhold" og "børn" kan dække over "partnervold", idet "samværschikane" involvere børn⁷. Altså italesættes arbejdet med "partnervold" i praksis på Mandecenteret som en praksis hvor man ikke nødvendigvis afgrænser "partnervold" fra andre problemer, men arbejder med "partnervolden" som en del af "en helhed".

En af informanterne forklarede mig, at det også er forholdsvist nyt, at de overhovedet italesætter, at de på Mandecenteret arbejder med vold:

⁷ Se afsnittet om "samværschikane" længere nede

På Mandecenteret er det forholdsvis nyt for os specifikt at arbejde, altså italesætte, at vi arbejder med vold. Det har været noget vi i lang tid har arbejdet med, fordi vi har haft mændenes fortællinger, men uden at italesætte det som vold⁸.

På trods af at "partnervoldsudsatte mænd" tidligere har fået bearbejdet deres voldsudsættelse på Mandecenteret igennem deres egne "fortællinger", er det "forholdsvis nyt", at de i organisationen på Mandecenteret italesætter deres arbejde som et arbejde med "partnervold". I det daglige arbejde med "partnervoldsudsatte mænd" er det stadig sådan, at Mandecenteret ikke nødvendigvis italesætter "partnervold", da det ikke altid "gavner" den voldsudsatte mand. En af informanterne forklarede:

Man kan sige, at vi herinde har diskuteret rigtig meget, hvorvidt vi skal italesætte mændenes fortælling som vold eller ej. Der må vi sige, at der er vi egentligt kommet dertil, at det skal vi ikke nødvendigvis altid. Det er jo ud fra de samme overvejelser. Altså sådan: Hvad skal det gavne? Vil det gavne? Der er det så en individuel vurdering af.

"En partnervoldsudsat mand" kan blive indskrevet på Mandecenteret og få støtte og hjælp til at komme videre uden han på noget tidspunkt ved, at han har været udsat for "partnervold", da det hverken af Mandecenteret eller manden selv er blevet italesat som "partnervold". Dog er det stadig sådan, at Mandecenteret "ved", at manden er "voldsudsat". De tager bare et aktivt valg om ikke at italesætte det. Dette skal forstås i relation til, at formålet med det sociale arbejde på Mandecenteret ikke er at få mændene til at erkende sig selv som "voldsudsatte", men at få mændene "videre". Som en af informanterne fortalte mig:

På den måde opstår et skisma mellem; hvor godt forstår vi tingene i forhold til, hvor godt bringer vi mændene videre. Fordi det handler om at bringe mændene videre og vi skal, vil jeg sige, være en general practitioner. Vi skal være en familielæge. Vi skal ikke være en hjertespecialist.

På mandecenteret konstrueres partnervold som noget andet end de "sociale problemer", der kvalificerer en mand til at kunne blive indskrevet på et §110-botilbud. Da Mandecenterets botilbud i kraft af at været §110-tilbud udelukkende hjælper mænd med "sociale udfordringer" og altså ikke de "partnervoldsudsatte mænd", der

⁸ Informanten ønskede af følgende kommentar blev sat på citatet: "Det fokuserede arbejde med vold startede i Mandecentret i 2016 i forbindelse med et projekt under den Nationale handlingsplan: Indsats mod vold i familien og i nære relationer".

ikke har disse. "Partnervolden" kan "hænge sammen med" eller "være påvirket af" de "sociale problemer", men konstrueres som noget der principielt kan adskilles fra dem. Samtidigt italesættes praksis på Mandecenteret som en "helhedsorienteret praksis", hvor mandens oplevelser med partnervold bearbejdes sammen med de andre problematikker, der udgør hans "livshjul". Disse italesættelser betyder, at det ikke er gennemskueligt hvor udbredt "partnervold" er blandt beboerne på Mandecenteret eller blandt de mænd, som de afviser. At "partnervolden" ikke nødvendigvis italesættes i Mandecenterets praksis med manden, og at det er "forholdsvist nyt", at beboernes "fortællinger" italesættes som vold blandt medarbejderne, forstærker ugenomsommeligheden. "Partnervold mod mænd" konstrueres herved som et socialt problem, der ikke kendes det fulde omfang af. Loseke forklarer, at: "The social problems game uses a law of *large numbers*: the larger the number of victims [...] the more likely audiences are willing to evaluate a condition as a social problem" (Loseke, 2011, s. 309). En regel om "large numbers" som denne konstruktion efterlever.

Psykisk vold som en paradoksal konstruktion

Hvis man flytter fokus til konstruktionen af den "partnervold," som mændene oplever, er det "psykisk vold", der italesættes som den mest udbredte form for partnervold mod Mandecenterets beboere. "Psykisk vold" bliver i faghæftet "Under Radaren" beskrevet som følgende:

Ofte starter den psykiske vold i det små og kan over tid udvikle sig til voldsomme nedvurderinger, hvor manden konstant bliver kritiseret og latterliggjort, isoleret og kontrolleret. Den psykiske vold kan nedbryde ham og flytte hans grænser for, hvad der er normalt i et forhold. Mange af de mænd, der henvender sig i Mandecenteret, fortæller om partnere, der er styrende og manipulerende og at de er blevet kørt ud på et sidespor, hvor de mister fodfæstet og egen stemme. (Mandecenteret, 2020:18)

"Psykisk vold" konstrueres som bestående af en række handlinger: "kritik", "latterliggørelse", "isolation" og "kontrol", der har som effekt, at manden "styres" og "manipuleres". Der italesættes dermed en opdeling af den "psykiske vold" i mellem de handlinger eller begivenheder der konstituerer "den psykiske vold", og den effekt eller konsekvens den "psykiske vold" har.

I faghæftet "Under radaren" fremgår der en liste over forskellige eksempler på hvad "psykisk vold" mod mænd kan være:

Psykisk vold mod mænd kan være:

- Når han oplever nedvurderende, ydmygende kommentarer og adfærd gennem længere tid. For eksempel kommentarer om, at han ikke er noget værd, at han ikke er en rigtig mand og at han er en dårlig far.
- Når han oplever at blive kontrolleret gennem trusler om, at partneren vil udøve selvskade eller begå selvmord.
- Når han bliver truet med eller forhindret i at se sine børn.
- Når han får frataget muligheden for at komme ind i sin egen eller den fælles bolig.
- Når han bliver chikaneret gennem rygtespredning og falske anklager.
- Når han selv, hans familie eller netværk uønsket opsøges gentagne gange for eksempel i hjemmet eller på arbejdspladsen.
- Når han oplever at blive kontrolleret og chikaneret gennem umådeholdent mange sms'er og opkald.
- Når han overvåges, for eksempel ved at partneren tvinger sig adgang til hans telefon eller sociale medier.
- Når han får trusler om fysisk skade eller trusler om at få sendt et tæskehold efter sig.

(Jensen, et al., 2020:14)

Listen illustrerer, at de begivenheder der konstituerer "psykisk vold" er relative fænomener. At "Tvinge", eller "chikanere" eller "nedvurdere" er eksempler på begivenheder, der er relativt svære at afgrænse. For hvornår er noget "en nedvurdering"? Et afgrænsningsproblem der ikke er vigtigt i Mandecenterets konstruktion af "psykisk vold" fordi de, i stedet for at definere "psykisk vold" ved dens begivenheder, hovedsageligt definerer "psykisk vold" ved dens konsekvenser. Det er når manden "mister fodfæstet og egen stemme", at den "psykiske vold" bliver synlig ikke når "kritik", "latterliggørelse", "isolation", "kontrol" osv. udspiller sig. Dettes ses blandt andet i "Under Radaren", hvor det italesættes, at det er når der opstår "voldsomme konflikter", eller når "eksisterende konflikter eskaleres", at de fleste mænd henvender sig på Mandecenteret (Jensen, et al., 2020:18). Et vigtigt andet aspekt af "psykiske vold" er, at den konstrueres som et *dynamisk fænomen*, der både "kan udvikle sig over tid", men også "forsvinde igen". Den faglige projektleder jeg talte med, kom med et eksempel på en mand der flyttede tilbage til sin kone, da han "blev bedre til at kommunikere" hvilket betød, at "nogle af de voldelige ting forsvandt". Dette blev italesat som vigtigt, fordi man ellers tror, at "partnervold" er noget der er "langt væk fra mig":

Man kan begynde at få en forståelse af, hvornår er det ved at udvikle sig i den retning, at det har en systematisk karakter. Det er noget, der har stået på over lang tid og har en grovhed. Så det der med, at det faktisk er noget, der udvikler sig. For ellers har man en tendens til at sige: "okay det er noget der er langt væk fra mig".

Der italesættes her to yderlige kriterier for "psykisk vold": "systematik" og "grovhed". Disse kan være med til at bedømme, hvornår dynamikken tager form som

psykisk vold. Altså hvornår f.eks. "en nedværdigelse" går fra udelukkende at være "en nedværdigelse" til at være medkonstituerende til "psykisk vold". Igen er dette relative parametre for hvornår er en serie af "nedværdigelser" "systematiske" eller "grove" nok?

Jeg ser, at disse italesættelser konstruere "psykisk vold" som en *paradoksal konstruktion*. På den ene side bliver "psykisk vold" eksplicit italesat som noget andet end "hvad der er normalt i et forhold", samtidigt med at grænsen mellem et parforhold med "psykisk vold" og et parforhold uden konstrueres som svært afgrænselig. Som det fremgår af ovenstående citat, er det netop også pointen, at det ikke skal føles som noget "der er langt væk". Altså ses et fænomen som ekspliciteres som afgrænseligt, men som italesættes som nærmest uafgrænseligt. Dette stemmer overens med Losekes beskrivelser af et af værktøjerne til at konstruere et socialt problem succesfuldt, som er, at det sociale problem konstrueres som "almindeligt udbredt" (Loseke, 1999:310). Loseke forklarer, at det er særligt ved konstruktionen af et "middelklasse-offer", at man fanger publikums opmærksomhed, da konstruktionen efterlader publikum med oplevelsen af at det kan være "alle" som er udsat (Loseke, 1999, s. 310). Præcist hvad denne konstruktion i mit empirimateriale formår at gøre. For at undgå at alle heteroseksuelle parforhold med en "styrende" og "kontrollerende" kvinde konstrueres som parforhold med "psykisk vold", italesættes "psykisk vold" som et afgrænset fænomen, der derved konstrueres som et socialt problem, der skal gøres noget ved.

"Samværschikane" som "psykisk vold"

Som det fremgår af listen af eksempler på "psykisk vold", er det særligt i forhold til børn, at mænd udsættes for "psykisk vold". Det er blandt andet begivenheder som: "når det kommenteres at han er en dårlig far", eller "når han bliver truet med eller forhindret i at se sine børn", der kan konstituere den "psykiske vold", som mænd oplever. En af informanterne forklarede mig, at for mændene der bor på mandecenteret, er det at blive "forhindret" i at se sine børn noget af det, der "fylder allermost". Dette italesættes som "samværschikane" på Mandecenteret og ved henvisning til loven understreges det, at dette er "psykisk vold":

At blive forhindret i at se sine børn er et forhold, som også er inddraget i kriminaliseringen af psykisk vold ved tilføjelsen af en ny §243 i Straffeloven. I en bemærkning til lovforslagets bestemmelse (§1, nr. 2 i straffelovens §243) anføres den gentagne handling "at isolere en person fra sit barn" som et eksempel på udøvelse af psykisk vold – afhængigt af de nærmere omstændigheder. (Jensen et al., 2020:154)

Som en undertype til "psykisk vold" udemærker "samværschikane" sig ved hovedsageligt at udspille sig efter at parforholdet er slut. Det er altså anderledes end de "ydmygende" eller "nedværdigende" kommentarer, der forekommer mens parforholdet stadig er. Dog kan "samværschikane" allerede begynde før et brud. Som en af informanterne forklarede ved et konkret eksempel:

Der var en kvinde, som forhindrer børnene i at se mandens arbejde og børnene i at gå med manden på arbejde omkring landbrug. Hun var akademiker og hun ville altså på ingen måde havde, at børnene skulle gå ud og lave fysisk arbejde eller køre på traktor. Det er i hvert fald nogle optræk. Så sker der et brud, og så er det måske det der med, at han så helt bliver forhindret i at se sine børn.

Mænd og kvinder

Når en mand kan flytte tilbage til sin kone fordi "han blev bedre til at kommunikere" og "de voldelige ting forsvandt" konstrueres "psykisk vold" som "relationel vold". Dette beskrives blandt andet i et bidrag som Mandecenteret har lavet til en antologi om partnervold:

I Mandecenteret arbejder vi med en relationel tilgang til vold. Vi har ikke en forestilling om et på forhånd givet magtforhold mellem kønnene, men undersøger de dynamikker, der er på spil i den enkelte familie. Vi ser på, hvordan magtanvendelse kommer til udtryk i relationen, og hvordan volden har udviklet sig. (Jensen et al., 2020:158)

Her ekspliciteres det, at de på Mandecenteret ikke har "forestillinger" om "magtforhold mellem kønnene", som refererer til det traditionelle voldsfaglige arbejde på Kvindekrisecentre, hvor det netop er mangel på strukturel ligestilling, der forklarer, hvorfor der eksisterer "partnervold mod kvinder". I stedet ekspliciteres det i citatet, at man ser på hvordan "magtanvendelse kommer til udtryk i relationen". På trods af, at det ekspliciteres, at de på Mandecenteret ikke har "forestillinger" om "magtforhold mellem kønnene", italesættes der stadig kønnede forskelle i måder at både udøve og opleve "partnervold" på. Særligt når vi ser på "psykiske vold". Som en informant på Mandecenteret forklarede mig:

En mands psykiske vold mod en kvinde er nogen gange meget brutal. Meget absolut og meget brutal. En kvindes psykiske vold mod en mand kan have lige så alvorlige konsekvenser, men startbanen til det er mere manipulerende. Den kommer ind under huden på en anden måde end mandens vold mod kvinden [...] De historier jeg hører fra kvinder der erobrer relationen, det er nogle andre mere snigende

former for greb i forhold til manden. Hvor meget af det har at gøre med der, hvor han er blind i en psykoemotionel kommunikation. Hvor han gradvist mister selvrespekt.

En anden informant forklarede i forlængelse af dette, at fordi manden "er blind" i dele af sin "psykoemotionelle kommunikation" "trækker han sig væk" i relationen til en "psykisk og kommunikativt dominerende" kvinde:

Man kan godt forstå det ret umuligt at bo sammen med en mand der trækker sig væk og det er jo egentligt noget som mange af mændene også får en forståelse af. Ikke, at de er skyld i, at de er udsat for vold, men de har selv bidraget på den måde, de er i relationen på. Hvordan reagerer man overfor en kvinde man oplever som dominerende og nedvurderende? Sådant nogle ting. Når hun er psykisk og kommunikativt dominerende så er der altså mange mænd, der trækker sig ind i sig selv.

Jeg ser her, at "partnervold" konstrueres som et fænomen der er relateret til køn, hvor mænd og kvinder udfører typer af "partnervold" alt efter om de mænd eller om de er kvinder. På trods af, at de på Mandecenteret eksplicit italesætter, at de ikke har "forestillinger" om "magtforhold mellem kønnene", italesættes der forskel på kønnene.

I modsætning til mandekrisecentrene i Horsens og Fredericia konstrueres den "voldsudøvende kvinde" på Mandecenteret ikke som en "skurk" hvor "there is nothing good about this person" (jf. Loseke, 1999:314). Som nævnt tidligere har en sådan konstruktion til formål at konstruere "rene ofre". I modsætning til dette er konstruktionen af kvinden som "psykisk voldelige" mere nuanceret på Mandecenteret. Kvinden konstrueres stadig som den, der er "psykisk og kommunikativt dominerede", og manden spiller til dels "offeret", "der trækker sig". Det er også kvinden der er "manipulativ" og udnytter "greb", hvor manden "er blind". Kvinden konstrueres altså som aktiv og manden passiv i volden, og hun forekommer dermed som en "skurk", idet hun har ansvaret; hvis hun ikke var "psykisk og kommunikativt dominerende", ville manden ikke behøve at "trække sig".

3.1.4 Opsamling

Det Mandecenteret og de to mandekrisecentre har tilfælles er, at de udelukkende arbejder med mænd og ikke eksklusivt med partnervold. Italesættelser af kvinden som "skurk" er i højere grad forekomne hos de to mandekrisecentre, der har mere radikale italesættelser i deres konstruktioner af mændene som "ofre"; manden er endt i ikke-selvforskyldte kriser, når han flytter ind på et af de to mandekrisecentre, mens

mænd, der flytter på Mandecenteret har "komplekse livssituationer". På tværs af de tre praksisaktører sløres grænserne mellem forskellige fænomener: grænsen mellem "almindelige parforhold" og "voldelige parforhold", grænsen mellem "psykisk vold" og "ikke-psykisk vold", og ikke mindst, grænsen mellem "partnervoldsudsatte mænd" og "mænd i krise". Idet det sløres hvor mange mænd de tre aktører møder, som er "partnervoldsudsatte" konstrueres "partnervold mod mænd", som et socialt problem vi ikke kender det fulde omfang af.

3.3 Aktørgruppe 2

I denne gruppe af aktører har aktørerne relativt forskellige formål, målgruppe og organisering. Hos Exitcirklen er det som offer for "psykisk vold", at man tilbydes gruppeforløb og ikke i kraft af hvilken relation, volden er foregået i. Hos Bryd Tavsheden, Krisecenter Guldborgsund, Lev Uden Vold og Dialog Mod Vold er det ikke et kriterie, at man har været udsat for en særlig type af vold, men i stedet hvilken relation volden er foregået i, og hvor gammel du er, der afgørende for, om du kan modtage hjælp. Krisecenter Guldborgsund er den eneste aktør i denne gruppe, der har et botilbud da de andre udelukkende tilbyder ambulante rådgivning og/eller behandling. Der er altså forskelle blandt aktørerne i denne gruppe, men fælles for dem er, at de i modsætning til de andre aktører jeg har undersøgt arbejder med både kvinder og mænd og eksklusivt med vold.

3.3.1 Bryd Tavsheden

Bryd Tavsheden er en forening der blev grundlagt i 2002 med det formål at bekæmpe vold mod børn. Forening rådgiver "børn og unge" på tre forskellige platforme: en online chatrådgivning, en online brevkasse og et samtaleforløb. Målgruppen "børn og unge" er defineret ved personer mellem 13-24 år. De forskellige indsats er varetaget af frivillige, der udgør rådgivningskorpset i Bryd Tavsheden.

Voldsforståelse

Da vi i løbet af aktørsamtalen talte om, hvad vold er, blev det italesat af informanten, at det for Bryd Tavsheden er vigtigt, at deres rådgivere er "skarpe på" forskellen mellem "usunde parforhold" og "voldelige parforhold". Da jeg spurgte til hvordan de definerer den grænse, forklarede informanten, at det ikke er noget de "altid er enige om" og noget "de diskuterer" internt i organisationen. For informanten var det hellere ikke afgørende, at de som forening kunne lave den distinktion. I stedet italesatte informanten, at Bryd Tavsheden er "praktikere":

Nu er vi praktikere. De rådgivere vi har er primært rådgivere, som har en baggrund som socialrådgivere, psykoterapeuter og psykologer. Alle rådgiverne har en rigtig stor erfaring med at snakke med nogen, der er udsat for vold. Jeg tænker derfor, at det ikke bliver så præcise definitioner. Det bliver definitioner som er bestemt ud fra, at man har praksiserfaring og en fornemmelse.

De frivilliges faglighed betyder, at det ikke vigtigt, at organisationen har "præcise" distinktioner, mellem hvad der er vold, og hvad der er "usunde parforhold". Rådgivere rekrutteres på baggrund af deres faglighed, som gør dem i stand til at kunne lave distinktionen i praksis.

Hos Bryd Tavsheden skelnes mellem to forskellige typer af relationer, som "børn og unge" oplever vold i. Den ene voldsform italesættes som "familievold/børnevold", mens den anden som "kærestevold". "Familievold/børnevold" er vold, som børn oplever fra en forælder eller anden voksen i en nær relation. "Kærestevold" er partnervold blandt "unge menneskers" under 25. Da jeg spurgte til hvad forskellen er mellem de to "voldsformer" forklarede informanten:

Den væsentlige forskel er, at når det er en kæresterelation, også selvom vi arbejder med nogen som er i kæresteforhold helt ned i 13-års alderen, det er, at kæresterelation er lige. En forældre-barn relation er ikke jævnbyrdigt. Den er ulige på den måde, at der allerede er et magtforhold som er givet på forhånd. I citatet italesættes en asymmetri som er naturlig mellem forældre og børn, men som er unaturlig mellem et kærestepar. Afdelingslederen fortsatte og forklarede at "kærestevold", som en form for partnervold, kan blive etableret på baggrund af at man har oplevet "familievold/børnevold" som barn:

Når man oplever vold fra man er meget lille så bliver der også hurtigere og lettere end normalisering; "det er bare sådan vi gør i en min familie". Det kan skabe grobund for en social arv, der gør, at der kan være en forsættelse ind i et senere parforhold med de samme dynamikker. Enten som udøver eller som udsat.

"Unge mennesker" der har oplevet "familievold/børnevold" har en "social arv", der disponerer dem til at ende i et voldelige kæresteforhold. Samtidigt kan den naturlige asymmetri, der eksisterer i en forældre-barn relation i sig selv være disponerende for, at "unge" ender i et "voldeligt kæresteforhold":

Jeg kan høre, at der er rigtig mange af dem jeg snakker med som ikke har social arv. Eller de har socialarv. Det har vi alle sammen. En social arv som gør, at de betinget for at lande i det her forhold, men det er ikke nødvendigvis fordi, at de har været udsat for vold i familien. Der er rigtig mange hvor der er nogle andre dynamikker jeg kan se. F.eks. har de ikke lært, at dække egne behov og er enormt optaget af, at andre skal have det godt, også selvom at det betyder, at de får overskredet deres grænser.

Informanten italesætter her, at også "unge mennesker", der ikke har oplevet vold i deres "opvækst" kan være disponeret til at ende op i "voldelige kæresteforhold".

Dette på baggrund, at de er "unge" og "voldsudøveren" kan overtage den asymmetri, som der er mellem "forældre og børn". Loseke forklarer, at en effektiv måde at konstruere sociale problemer på er ved brugen af "domain expansion" som Loseke forklarer som følgende: "In domain expansion, the contents of a previously accepted social problem category expand. The category contents include more than in earlier construction" (Loseke, 2011, s. 307). Jeg ser, at "social arv" som er et alment anvendt begreb til at beskrive negative disponeringer udvides til at inkorporere "alle unge" og ikke kun "de unge" der har oplevet "vold i barndommen". Idet at "alle har en social arv", er mange flere unge disponeret til at ende i en "kærestevoldsrelation". Det sociale problem er derfor potentielt muligt for flere "unge" at ende i, end kun dem der har oplevet "vold i barndommen".

Da jeg til aktørsamtalen spurgte om mænd oplever særlige typer af vold forklarede informanten, at de hos Bryd Tavsheden ikke "prøver at se på kønnet" og har en tilgang om, at "vold er vold". Alligevel, fordi jeg bad om det, forsøgte informanten at fortælle om erfaringer med unges mænds oplevelser:

De fleste af de unge mænd som jeg har talt med, har været udsat for psykisk vold. Der er rigtig meget kontrol. Følelsen jalousi bliver omdrejningspunktet for voldsudøveren, der ikke kan holde den følelse ud og så derfor ligger kontrol nedover deres partner for at slippe for selv at mærke jalousien. Jeg har snakket med unge fyre som fortæller, at de skal sende billeder af de piger, som er i rummet, så kæresten kan se, at de ikke er lækre.

Det italesættes eksplicit, at de hos Bryd Tavsheden ikke har en tilgang til køn som en del af volden, men når informanten alligevel forsøger at beskrive erfaringer med drenge og mænd hørte jeg til aktørsamtalen, at det også handlede om deres køn, idet deres partners "jalousi" netop gik på, at mændene ikke måtte være sammen med andre "lækre kvinder". Dette mente informanten ikke:

Det syntes jeg egentligt ikke, fordi vi oplever det samme for de unge piger, at der er rigtig mange unge mænd der udøver kontrol. Det er den samme kontrol der er i forholdene.

"Kærestevold" italesættes som en "kontrol" der ofte går på "unge menneskers" "jalousi" i forhold til, at deres partner muligvis tiltrækkes af andre. Dette ekspliciteres som ikke kønnet. Jeg vil mene, at der er alligevel italesættes et kønnet element, idet at tiltrækning til andre og jalousien over ens partners mulige tiltrækning til andre, involvere oplevelsen af sig selv og sin partner som kønnede individer. Derfor ser jeg,

at informanten italesætter et kønnet aspekt, men eksplicitere at det ikke handler om køn.

Lige store problemer

I løbet af aktørsamtalen gennemgik informanten statistikker fra Bryd Tavshedens forskellige rådgivningsindsatser. I den sammenhæng italesatte informanten, at de generelt har få henvendelser fra drenge og "unge mænd" sammenlignet med piger og "unge kvinder". Informanten bemærkede, at de havde en højere andel af unge mænd, der henvendte sig i deres chatrådgivning end til deres rådgivningsforløb. Noget informanten italesatte som sammenhængende med unge mænds behov, når de har oplevet "kærestevold":

Der er en diskurs omkring at modtage hjælp og rådgivning når man er dreng eller en mand. At det er de-maskuliniserende at tage i mod hjælp. Mange af de unge mænd som henvender sig i chatrådgivningen har meget hurtige chats og det kan være meget konkret viden de gerne vil have. Pigerne, og det her er selvfølgelig bare nogle generaliseringer, de har en tendens til at være mere inde i det bløde felt; hvordan de har det, hvordan de føler det, hvordan de oplever situationen.

Det italesættes, at der eksisterer en "diskurs" om, at det er "de-maskuliniserende" at søge og modtage hjælp for drenge og unge mænd. Hvilket betyder, at vi ikke ser det fulde omfang af det sociale problem. Når drengene så alligevel søger hjælp, er det "meget konkret viden" de søger. Dette i modsætning til pigerne, der er mere "inde i det bløde felt". Da jeg spurgte, om det kunne være udtryk for, at drenge og unge mænd var mindre "voldsudsatte" svarede informanten, at det troede informanten ikke og forklarede, at der også er færre drenge end piger, der henvender sig når det gælder "familievold/børnevold", som informanten tænker, at "der er lige mange drenge og piger som er udsat for". Ligesom tidligere i min empiri ses det, hvordan strategien om "piggybacking" bruges i italesættelsen af det sociale problem. Som nævnt tidligere forklarer Loseke, at i "piggybacking" konstruerer det sociale problem som: "[a] different instance of an already existing problem" (Loseke, 1999:307). Det er med en forventning om at drenge og piger oplever det samme, at informanten konstruerer vold mod mænd/drenge som et socialt problem og italesættelsen af vold mod drenge/mænd "piggybacker" på konstruktionen af vold mod piger/kvinder.

3.3.2 Dialog Mod Vold

Dialog Mod Vold udmærker sig blandt mine praksisaktører ved at være det eneste tilbud, der tilbyder klinisk psykologfaglig behandling varetaget udelukkende af psykologer. Dette viste sig i løbet af aktørsamtalen, idet informanten jeg talte med italesatte organisationen som et "psykodynamisk informeret behandlingstilbud", og konsekvent kaldte brugeren af tilbuddet for "klienter". Samtidigt blev det eksplicit italesat af informanten, at de ikke arbejder med diagnoser, hvis deres klienter i andre sammenhænge har fået stillet sådanne. De forsøger at "tilpasse tilbuddet" efter klientens behov. Afdelingslederen forklarede mig, at når de "tilpasser tilbuddet" til den enkelte, ender nogle forløb mere som rådgivning end terapi. En distinktion der gik på at terapi "kræver mere" af klienten:

Når du laver terapi så er der et ønske om, at klienterne arbejder med at kunne overføre hvad de lærer i terapien til den kontekst som de går ud i. Det kræver faktisk noget og der er nogen der slet ikke har det i sig. Der er nogen der er så presset af deres situation, at de ikke kan lave den overførelse. Det er det vi prøver at afdække tidligt i forløbet. Har du en lyst til at ændre noget i dig selv? Har du nogle mål, vi kan blive enige om, som vi kan arbejde på, og som handler om, at der ikke skal være vold i din nære relation?

Dialog mod vold udmærker sig også ved at være den eneste af de praksisaktører jeg har talt med, der først og fremmest fokuserer på "voldsudøveren". Det er afgørende, at det er "voldsudøveren" der søger hjælp, og ikke den "voldsudsatte" der søger hjælp på vegne af "voldsudøveren". Informanten formulerede det som, at "voldsudøveren" er "adgangsbilletten" til behandlingen, da de på trods af deres primære fokus på "voldsudøveren" så vidt som muligt ønsker at inddrage resten af familien. Dialog Mod Vold italesættes af informanten som et tilbud, der kan være et "familietilbud", men ikke behøver at være det. Informanten forklarede nærmere om dette:

Hele familien er påvirket af det her, og hele familien påvirker også det her. Men vi kan ikke kræve at hele familien kommer med. Partneren skal selv have lyst til at være med. Både partneren og udøveren skal også kunne se ideen i at inddrage deres børn. Men vi vil gerne tilrettelægge et forløb hvor der er nogle muligheder for, at man kan have hele familien inde. Det kommer an på sikkerhedsniveauet. Er risikoen så lav, at vi godt kan sætte dem sammen, eller er der stadig så højt et konfliktniveau, at vi risikere at komme til at puste til noget når de sættes sammen?

"Et samfundsperspektiv" på vold og partnervold som "en dynamik":

I løbet af aktørsamtalen ser jeg, at informanten konstruerer to forskellige voldsbeskrivelser. I den ene konstruktion ser informanten på "partnervold" i et "samfundsperspektiv" og et "globalt perspektiv". Her forstås volden ud fra "magtstrukturer" og informanten pointerer at:

Det er stadigvæk sådan, at det er flest mænd, der udsætter kvinder for vold, og den vold mænd udsætter kvinder for er grovere, end den vold kvinder udsætter mænd for. Der er også mere farlighed og flere dødsfald den ene vej end den anden. Så hvis man kigger overordnet på vold og ser på det ude i samfundet, så ville det være dumt at sige, at det her ikke har noget med køn at gøre.

Denne konstruktion af "partnervold" hvor vold "har noget med køn at gøre", ligner den forståelse af "partnervold" som repræsenteres af den kvindepolitiske ideologi. For at adressere volden i dette perspektiv mener informanten at "samfundet" skal se på, hvordan vi "opdrager vores børn" i relation til "måder at forstå køn på".

Den anden konstruktion som informanten italesætter, handler om hvordan informanten adresserer "partnervold" i sin praksis. Informanten formulerer det som, at når man "går ind i den enkelte familie", så skal man være åben for en "højere grad af kompleksitet". Her handler det om, hvad der er på spil for "den enkelte", og informanten oplever sjældent, at "voldsudøvere" selv italesætter at det handler om køn:

Det er ikke så tit at udøver siger: "Jamen det er fordi jeg er en mand og jeg har ret til at få min vilje igennem". De siger mere: "Jeg ved ikke hvad der sker når jeg bliver magtesløs. Så har jeg ikke noget andet at byde på". Mange af dem har været i en opvækst hvor der har været vold enten mellem forældrene eller mod dem selv. Det er det sprog de har fået med sig.

Denne konstruktion af "partnervold" ser jeg som forbundet til, at det en psykologisk informeret praksis, de har i Dialog Mod Vold. I det tidligere citat hvor det blev italesat at: "hele familien er påvirket af det her, og hele familien påvirker det her" indikeres samme psykologisk informeret konstruktion af "partnervold". Her er fokus ikke på strukturelle forklaringsårsager så som køn, men på subjektive forhold i den enkelte familie. Jeg finder det interessant, at de to forskellige konstruktioner ikke kobles sammen af informanten. Der italesættes ikke en forklaring på en sammenhæng, og da det for mændene, der udøver "partnervold", ikke handler om at være mand, er det ikke noget informanten adresserer i sin praksis.

"Rene voldsudsatte" og "Indbyrdes vold"

Til aktørsamtalen med informanten fremkom der to konstruktioner af den "partnervoldsudsatte mand".

Den første type af "partnervoldsudsatte mand" italesætter informanten som "rene voldsudsatte". I denne konstruktion er manden udelukkende et offer og er altså ikke udøvende. Den "rene voldsudsatte mand" er udsat for "rimelig grov fysisk vold" som ofte er kombineret med at partneren "truer med", at han ikke får lov at se børnene hvis han taler med nogen om det. Denne kategori af "partnervoldsudsatte mænd" fortæller informanten, at der ses færrest af. Flere gange pointerede informanten, at "populationen" af denne type af "partnevoldsudsatte mænd" var så lille, at informanten tvivlede på sine egne betragtninger, da informanten ikke vidste om "det i virkeligheden er helt særligt for de få informanten har mødt".

Den anden konstruktion, og den gruppe af mænd som informanten italesatte, at møde flest af, er en del af en voldsdynamik, hvor "volden går begge veje". En voldsdynamik som informanten italesatte som "indbyrdes vold". I et "indbyrdes voldsforhold" er det for informanten svært at finde ud af, "hvordan volden er startet", og om den ene reagerer på, at den anden er voldelig eller omvendt. Det er ikke vigtigt for informanten, idet der er "vold mellem begge parter", så begge er både "voldsudsatte" og "voldsudøvende". I stedet er det vigtigt at forstå hvordan dynamikken "eskalerer" og via terapi udvikle "familiens konflikthåndtering". Denne type af "voldsudsatte mænd" kan godt være visiteret til tilbuddet som "voldsudøvere", men grundet konstruktionen af "partnervolden" som en voldsdynamik som begge er ansvarlige for, bliver manden italesat som både "udsat" og "udøver". De "partnervoldsudsatte mænd", der befinder sig i en "indbyrdes voldsdynamik", oplever at blive "domineret med ord", og at de bliver "manipuleret med", "talt ned til", og "udstillet overfor venner og familie". De oplever også, at de bliver "frataget muligheden for at være sammen med deres børn, som de gerne vil det". Når disse mænd så udøver "fysisk vold", er det fordi deres partner har "kørt på dem":

Informant: Deres egen forklaring er, at jeg er blevet kørt på. Hun bliver ved og ved. "Hun kører på mig og der er ikke noget jeg gør der er godt nok. Til sidst så kan jeg ikke mere". Det vil de selv beskrive som, at de er blevet udsat for psykisk vold.

Interviewer: Hvad ser du der? Er det en udøver, der fortæller jeg har været udsat for psykisk vold eller ser du indbyrdes vold eller hvad ser du der?

Informant: Jeg ser en dynamik⁹ i et par som fører til, at de kører op verbalt og så er der en, der i sidste ende ikke formår at fastholde sig selv. Han siger ikke selv, at han udøver fysisk vold. Den del der fører til den fysiske vold tænker jeg tit er indbyrdes. Den måde man taler sammen på og ikke respektere hinanden. Tilsviner hinanden. Det kan være rigtig gensidigt.

Jeg ser, at der er en kritisk holdning forbundet med informantens konstruktion af mænd i "indbyrdes voldsdynamikker" som "voldsudsatte". Informanten italesætter, at nogle af de mænd, som er både er "udøvere" og "udsatte" i en "indbyrdes voldsdynamik" beskriver, at de er udsat for "psykisk vold". Dette læser jeg som en indikation af, at informanten forholder sig kritisk til mandens narrativ.

3.3.3 Exitcirklen

Exitcirklen er den nyeste praksisaktør blandt de praksisaktører, jeg har talt med. Organisationen blev startet i 2014 med det formål, at bekæmpe psykisk vold i alle typer af relationer. Exitcirklen tilbyder som organisation "samtalegrupper" til ofre for psykisk vold. I tillæg til "samtalegrupperne" har Exitcirklen også et "Exitakademi" udgjort af "ambassadører", der "psykoedukere" om psykisk vold på skoler og gymnasier. Exitakademiet har til formål at: "forebygge psykisk vold på et meget tidligt tidspunkt".

Partnervoldsudsatte mænd

Det italesættes at de møder få mænd i Exitcirklen. De har haft en "mandesamtalegruppe" i 2017, og da jeg talte med dem, var de ved at starte en ny. Det lave antal af mænd der henvender sig blev af en af mine informanter forstået som relateret til et "tabu", der omfatter mænd som udsatte for "psykisk vold":

Vi oplever det som om, at der er mere tabu når det kommer til mænd udsat for psykisk vold. Mændene er omfattet af et større tabu end kvinderne. Der er tabu overalt, og det er et kæmpe tabu for alle at være udsat for psykisk vold, men der er mere skam, skyld og tabu hos mændene.

På trods af at "psykisk vold" er et "kæmpe tabu" for alle, søger kvinder hjælp hos Exitcirklen. Mændene søger ikke hjælp, da der er relativt mere "skam og skyld og

⁹ Da informanten så citatet igennem for godkendelse, bad informanten mig pointere, at det for Dialog Mod Vold er: "Vigtigt at fastholde at ansvaret for udøvelsen af den fysiske vold altid ligger hos den, der udøver".

tabu" forbundet med mænd udsat for "psykisk vold". Italesættelsen af mænd som underlagt "skam, skyld og tabu" har fået Exitcirklen til at være "aktive" i bestræbelsen på at få mænd til at henvende sig. De har derfor "startet en kampagne", og Exitcirklen har fået produceret en "folder kun til mænd", og de arbejdede på tidspunktet for aktørsamtalen på at ændre deres hjemmeside så den bedre "afspejler", at Exitcirklen er "et tilbud til begge køn". Som et led i kampagnen er der "rekrutteret" mænd til Exitakademiets "ambassadørkorps".

Konstruktionen af mænd underlagt "skam, skyld og tabu" er ikke kun noget Exitcirklen italesætter. Men Exitcirklen skiller sig ud ved at være aktive i at ændre tilbuddets "image", så mænd kan se sig selv i tilbuddet. På den måde italesættes "partnervoldsudsatte mænd" som nogen, man skal *være aktiv* omkring for at få til at henvende sig.

Konstruktionen af "Psykisk vold"

Da vi i løbet af aktørsamtalen taler om rekruttering af et mandligt "ambassadørkorps" til Exitcirkelens Exitakademi bliver det forklaret, at de har rekrutteret mænd, som har "meget forskellige profiler". En af dem har været udsat for "stalking" og har også oplevet "psykisk vold i barndommen". En af dem har oplevet "kostskolemobning". En anden har oplevet "svært fysisk og psykisk vold i hjemmet fra forældrene". En af ambassadøren har oplevet "psykisk vold i parforholdet", og er også blevet "mobbet da han var lille i skolen". Der italesættes altså varierende relationer og kontekster som "voldsudsatte mænd" har oplevet "psykisk vold" i. Det der binder det sammen er, at det er "psykisk vold", de har oplevet. Da jeg spurgte om mobning også er psykisk vold forklarede direktøren:

Mobning er en form for psykisk vold, hvis den foregår systematisk. I den forstand at man går i skole mange timer om dagen, og mobningen så foregår hver dag. Mobning kan være at blive talt ned til, blive udstødt, blive isoleret, ignoreret, hånet, latterliggjort. En af vores mænd der kom på grund af partnervolden fandt ud af i løbet af forløbet, at det der virkelig triggede ham var den mobning han havde oplevet som barn. Den mobning han systematisk havde oplevet igennem hele hans skolegang.

"Psykisk vold" er ikke defineret ved kriterier om, hvilken relation den forekommer i, hvem der udøver den, hvor den udøves eller hvor gammel man, er når man oplever den. Hovedsageligt er "psykisk vold" konstitueret af sproglige begivenheder eller kommunikation mellem mennesker. Både i sit fravær: "ignoreret" og "udstødt", men også når sproget bruges aktivt: "hånet" eller "latterliggjort". Samtidigt italesættes det,

at for, at begivenhederne konstituerer "psykisk vold", så skal der være en "systematik". Noget der "gentager sig":

I definitionen af psykisk vold arbejder man med en systematik. Det vil sige at noget går igen og gentager sig. De fleste mennesker kan tåle og udholde at blive hånet eller talt ned til et par gange, men hvis det foregår systematisk over tid så kan det karakteriseres som psykisk vold.

Ligesom tidligere ser jeg, at Losekes beskrivelse af strategien om "domain expansion" viser sig relevant her. Loseke bruger "child abuse" som et eksempel på "domain expansion": "In the 1960's this [child abuse] started as a category for extreme physical abuse; now "child abuse" is used for instances of not so extreme violence as well as instances constructed as emotional, educational, or physical neglect" (Loseke, 2011, s. 307). Jeg vil mene dette kan overføres til den måde Exitcirklen udvider hvad "psykisk vold" som et socialt problem dækker over. Dette i forhold til at "psykisk vold" kan forekomme i mange sammenhænge og være konstitueret af mange forskellige begivenheder. Konstruktionen har som effekt at "psykisk vold" italesættes som et udbredt socialt problem.

3.3.5 Krisecenter Guldborgsund

Krisecenter Guldborgsund adskiller sig fra de andre aktører i Aktørgruppe II ved at være den eneste aktør, der har boform som tilbud. Guldborgsund har eksisteret som et kvindekrisecenter ved navn "Hjemmet", men i 2019 flyttede de lokaler, og skiftede navn til Guldborgssund og tilbød samtidigt, som det første danske kvindekrisecenter, plads til mænd udsat for partnervold. En af informanterne forklarede, at det har været en prioritet at kunne "få mændene med" samt at styrke den ambulante rådgivning på centeret. I den sammenhæng ønskede de på Guldborgsund at starte "dialoggrupper", hvor mænd i mandegrupper og kvinder i kvindegrupper skal "samtale" om deres oplevelser med "partnervold".

Kun for partnervoldsudsatte

På krisecenteret Guldborgssund, italesættes det som et problem at få "voldsudsatte mænd" til. Eller mere præcist; at få sorteret de "ikke-voldsudsatte mænd" fra. Guldborgssund visiterer igennem Serviceloven, hvor kvinder udsat for partnervold kan blive indskrevet på centeret igennem §109 i loven, mens mænd kan blive indskrevet under §110 i samme lov. I modsætning til §109 som er en specifik paragraf i serviceloven udelukkende for kvinder udsat for vold og deres ret til støtte/omsorg

og midlertidigt botilbud, bruges §110 af socialfaglige tilbud til at visitere personer med "særlige sociale problemer som ikke kan opholde sig i egen bolig" (Serviceloven, §110) At mænd ikke kan indskrives under §109 i serviceloven er noget der "frustrerer" i Guldborgssund, der gerne så, at man også kunne indskrive mænd på krisecenteret under samme paragraf, da det ville "gøre verden nemmere" for dem¹⁰. Både i forhold til det faktum, at hvis man er indskrevet under §109 gives der fordele, som ikke kommer med at være indskrevet under §110. Blandt andet kan det nævnes, at der tilbydes psykologhjælp til børn, der flytter på krisecenter med deres mor, men som ikke kan tilbydes til mænd, der indskrives under §110. Frustrationen går også på den forvirring det giver samarbejdspartnere som blandt andet politiet, at et kvindekrisecenter som Guldborgssund nu tilbyder "partnervoldsudsatte mænd" hjælp, men ikke andre mænd der har andre typer af "særlige sociale problemer". Som f.eks. når politiet ringer angående en, der ikke kategoriseres af Guldborgssund som udsat for partnervold:

Det kan være en der er smidt ud fra forsorgshjemmet på grund af dårlig opførelse eller for mange stoffer. [...] Så siger jeg: "Det er ikke os du skal ringe til". "Nå" siger de. "Okay, men vi troede i tog mænd ind?". "Ja, men ikke lige den type af mænd".

På Guldborgssund tager de sig ikke af andre "udsatte" end de "partnervoldsramte" om det er kvinder eller om det mænd. Da jeg spørger til, hvordan de afgrænser "partnervoldsudsatte", forklarer de, at de "skærer målgruppen benhårdt", og at "partnervoldsudsatte mænd" kategoriseres efter samme kriterier som kvinderne:

Det er som udgangspunkt det samme som §109. Du skal være udsat for enten fysisk, psykisk vold, stalking, chikane. Der er altid nogen modifikationer i forhold til hvornår oplever man, at man er udsat for vold.

Det er den udsattes egen "oplevelse" af at være udsat, der italesættes som kriteriet for at blive kategoriseret som "partnervoldsudsat". De "modifikationer", der afgør hvornår man "oplever" at være udsat, italesættes som forskellige for kvinder og mænd:

Der er noget som gør, at mænd hurtigere føler sig udsat. Det kan være en hård skilsmisse, som bare gør, at den måde han oplever psykisk vold på, kan være en helt anden end det kan for kvinden.

¹⁰ Se diskussionen i det afsnittet "Kønsneutralisering af §109"?

"Hurtigere" betyder i denne sammenhæng, at noget der for mændene kan opleves som psykisk vold "meget sjældent" er noget der formuleres af kvinderne som samme:

Det er meget få kvinder vi ser, som siger: "Jamen jeg er blevet skilt fra min mand, det syntes jeg er psykisk vold". Det syntes jeg er meget sjældent, at vi oplever det på kvindedelen. Så er det noget andet, der fylder over i den psykiske del på kvinderne. Meget mere massivt. Sådant noget som socialkontrol.

Samtidigt italesættes det på Guldborgssund, at mænd sjældent taler "højt om problemer". Dette modsat kvinder:

Hvis man som mand går og tumler med noget, så går man og tumler med det for sig selv. "Det går over det her". "Det lykkes nok". "Det er nok ikke så slemt det her". Hvor kvinder er bedre til at brede ud. De taler med alverden.

Jeg ser her en diskrepans mellem konstruktionen af mænd generelt og konstruktionen af "partnervoldsudsatte mænd" specifikt. På den ene side italesætter de på Guldborgssund at "partnervoldsudsatte mænd" er "hurtigere" til at "opleve" at være "udsat", end kvinderne er det. På den anden side italesætter de, at mænd er nogen, der "går og tumler" og ikke deler med andre, hvad det er de oplever. Diskrepansen betyder, at de på Guldborgssund er tilbøjelige til at indskrive mænd for begivenheder af "psykisk vold", som ikke bliver opfattet som "psykisk vold af kvinderne" og at mænd derfor kan indskrives for "partnervold" som man ikke nødvendigvis ville indskrive en kvinde for. En af informanterne forklarede videre om mænds oplevelser med "partnervold":

Manden føler sig udnyttet. Han føler sig negligeret. Han føler sig afvist. Dette på sådan en måde, at det går dybt ind og virkeligt gnaver som mand. Når en mand formulerer det til mig, så er det fordi det er alvorligt. Så er det fordi følelsen oprigtigt er der.

Når mænd "formulerer sig", så er det der "oprigtigt", og fordi mænd sjældent deler med andre og "tumler" for sig selv med problemerne, bliver der "lyttet efter", når mændene fortæller. Her finder jeg en vigtig pointe i Losekes beskrivelser af strategier til succesfulde claims. Loseke forklarer at: "Audiences judge claims mostly through our commonsense understanding of the world" (Loseke, 2011, s. 308). I konstruktionen af "den partnervoldsudsatte mand" som en mand hvor "følelsen oprigtigt er der", når han fortæller om "partnervolden", trækkes der på en

"commonsense"-forståelse af mænd, som nogen der "går og tumler med det for sig selv". Hvad der forstås i en "commonsense"-forståelse af mænd, bliver relevant i vurderingen af alvoren i de "oplevelser", mænd har som "partnervoldsudsatte". Når mænd fortæller om "en hård skilsmisse" som "partnervold", bliver det på baggrund af en "commonsense"-forståelse af manden, som en der sjældent deler problemer kategoriseret som "partnervold".

"Seksuel vold" mod kvinder og mod mænd

Denne aktørsamtale blev gennemført i regi af en undersøgelse om "seksuel partnervold" (Bertelsen, Sørensen, 2019b). Derfor var de fleste af eksemplerne på "partnervold" eksempler på "seksuel partnervold". Generelt blev der italesat en forskel mellem kvinders og mænds oplevelser med "seksuel partnervold". Kvinderne fortalte om oplevelser med "seksuel partnervold" hvor de havde følt sig "tvunget til sex" og til "seksuelle aktiviteter":

Der er kvinder, der gift med en persontype med stor seksuel lyst. En lyst der kommer i en form for meget kraftig dominans og et fokus på egen lyst. "Det er mine oplevelser, der skal i fokus, det er ikke så meget om hvad du tænker". Det er rigtigt mange der kommer her med de oplevelser.

Dette står i kontrast til de oplevelser mændene:

På mandedelen der bliver der givet udtryk for, at man som kvinde bruger det som et manipulerende redskab. "Nu har du været dygtig så kan du få sex af mig, nu har du knap været så dygtig". Den tror jeg vi kender fra de, nu siger jeg "almene parforhold". Nogen gange hører vi jo altid om ekstremene. "Hun styrer mig med sex". Det syntes jeg også er en form for vold, at man gør det på den måde, at det bliver en styringsmekanisme. En manipulation.

Jeg ser her der konstrueres to typer af "seksuel vold". Kvinder oplever en "lystbetonet seksuel vold", hvor de "tvinges" til "seksuelle aktiviteter". For mændene handler det om at blive "manipuleret" af kvinden, idet hun "styrer" hvornår de har sex. At mændene bliver "styret" af kvinden, der vælger hvornår hun vil have sex, og hvornår hun ikke vil. På den måde kan hun "manipulere" manden. I forhold til ovenstående pointe om at anvende "commonsense"-forståelser til at konstruere sociale problemer er det interessant, hvordan lederen i dette eksempel indikerer, at hun selv ser, at mændenes beskrivelser er tættere på "almene parforhold". Noget hun mener man skal huske at se på og ikke altid fokusere på "ekstremerne".

Generelt ser jeg, at "partnervold mod mænd" konstrueres som noget, der er svært afgrænset fra problemer i "almene parforhold". Blandt andet blev det italesat, at mændene oplever det som "psykisk vold" at være underlagt en "kvindelist" og kvinders "manipulerende måde at hoppe ind og ud af kontakt på". Også da lederen blev spurgt om hvorvidt mændene er "bange", blev der svaret at de er bange:

Bange på mange områder. Det kan være økonomisk angst for at miste. "Nu står jeg her, mit fundament forsvinder, det er svært for mig at gå". Bange for at miste identitet. En særlig rolle i forholdet. Den er han bange for at miste. Så er der jo hele hans maskulinitet som jo også er på spil: "Hvem er jeg som mand? Jeg kan jo ikke engang holde sammen på familien, jeg kan ikke engang levere varen". Så min maskulinitet den forsvinder fra mig. Bange for at tabe ansigt.

Den partnervold mændene oplever konstrueres som tæt beslægtet med oplevelser fra "almene parforhold". De er bange for deres "økonomi" og deres "identitet" uden parforholdet. Noget der kendes fra "almindelige parforhold". Igen passer det samme med Losekes beskrivelser af "commonsense"-forståelser som en faktor i en succesfuld konstruktion af et socialt problem.

3.3.5 Lev Uden Vold

Samtidigt med at Lev Uden Vold varetager vidensopgaver som den koordinerende enhed på voldsområdet, driver konsortiet også efterværnsgrupper for "voldsudsatte mænd og kvinder".

Hos Lev Uden Vold har de siden slutningen af 2019 haft én efterværnsgruppe for "partnervoldsudsatte mænd". Da de hos Lev Uden Vold ikke syntes, at "man kunne forsvare", at de mænd, der havde henvendt sig for lang tid siden, ikke kunne få tilbudt hjælp, blev gruppen startet uden den var fuldtallig. Manglen på henvendelser fra voldsudsatte mænd betyder, at de hos Lev Uden Vold visiterer næsten alle mænd der henvender sig ind i mandegruppen:

Jeg visiterer bredere ind, fordi der kommer så få mænd. Det er næsten sådan, at bare det, at en mand henvender sig, så tager jeg ham med ind i gruppen. Selvfølgelig lytter jeg til historien. Noget af det jeg er optaget af, er om han er primært udsat. Om der er en asymmetri i forholdet. Men jeg tager nok mere eller mindre de mænd jeg får ind i gruppen. Hvis de italesætter sig på en sådan måde at det matcher det at være voldsudsat.

At visitere "bredere ind" betyder, at næsten alle mænd der henvender sig bliver visiteret ind i gruppen for "partnervoldsudsatte" mænd. Også mænd der selv udøver

vold. Kun mænd, der har været voldelige i relationen på en måde der bringer tvivl om hvorvidt de ikke er "primært udsatte", vælges fra.

På den ene side blev der hos Lev Uden Vold udtrykt frustration over, at der ikke er flere "voldsudsatte mænd", der henvender sig. Flere henvendelser ville give bedre mulighed for at sammensætte varierede grupper af "forskellige typer" af "partnervoldsudsatte mænd" og dermed undgå "dårlige match" de "partnervoldsudsatte mænd" i mellem. Noget der var erfaring med. I et konkret tilfælde blev der arbejdet på at få en mand visiteret ind i en "kvindegruppe", da det var blevet italesat, at hans voldsudsættelse i modsætning til de andre i mandegruppen "lignede kvindernes", og at han derfor ville passe bedre ind i en kvindegruppe. På den anden side fremhævede de hos Lev Uden Vold, at fordelene ved få henvendelser var, at mænd, som ikke har "partnervoldsudsættelse" som deres primært problem, kan få hjælp i gruppen. Som et eksempel på en konkret mand illustrerede:

Han kunne sikkert havde været kommet i psykiatrien, men der har han ikke kunne blive mødt. Han har mange erfaringer med at blive afvist alle mulige steder fra og ikke passe ind. Så mit forsøg er at tænke: Måske kan vi være så large, at du kan få en god oplevelse af at være i gruppe her med nogle der tager dig alvorligt og dermed opleve at blive mødt.

Manglen på henvendelser fra "voldsudsatte mænd" betyder, at der kommer et rum for at visitere andre mænd ind end blot dem, der udelukkende passer i kategorien for "partnervoldsudsatte mænd". Både i forhold til at visitere "partnervoldsudsatte mænd" ind, som selv har udøvet "partnervold" og derfor ikke udelukkende italesættes som "ofre", men også i forhold til at visitere mænd ind på baggrund af deres behov for at "blive taget alvorligt" og ikke nødvendigvis deres udsathed for "partnervold".

"Klassisk Voldsudsat" og "Specielle Mænd"

Hos Lev Uden Vold blev der differentieret mellem to kategorier af "partnervoldsudsatte mænd": "klassisk voldsudsatte" og "de specielle". På et tidspunkt i løbet af aktørsamtalen fik jeg fortalt, at informanten var bange for om "det kommer til at gå" med en mand som lige er blevet visiteret ind i gruppen. Problemet er, at den nye mand italesættes som en "klassisk voldsudsat mand", en "rigtig god mand", der "er i kontakt med sine følelser" og som kunne have "rigtig meget glæde af et sådan her type tilbud", men som skilte sig ud fra de andre mænd i gruppen.

Dette blandt andet i forhold til hans "voldsbeskrivelse":

Han ligner kvinderne. Hans voldsbeskrivelse. Mange af kvinderne er nogen mennesker der har gået enormt langt og har overskredet nogle af deres grænser. De er enormt empatiske, omsorgsfulde og rummelige. Måske så rummelige, at de har rummet for meget. Den beskrivelse ville jeg også kunne putte på ham. Nogen af de andre mænd i min gruppe er mere aggressive og mere ramte. De har måske også nogen hårdere historier.

I løbet af aktørsamtalen knyttes "hårdere liv", "ekstrem udfordret" og "mere alt muligt" til "hårde historier" hvilket giver indtrykket af at, at denne kategori af mænd har problemer, der rækker udover deres "partnervoldsudsættelse". Blandt andet blev det italesat, at en af mændene i gruppen har været udsat for "seksuelle overgreb" i barndommen, og han har fortalt, at han tidligere "har været udsat for psykisk vold" fra en kvindelig psykolog i et terapiforløb. Da jeg spørger mere ind til, hvordan det er at arbejde med denne type af mænd blev det forklaret, at et af problemerne er, at "man kan blive i tvivl". Dette kommer blandt andet frem i en fortælling om en medarbejders forfejlet forsøg på at oprette en blandet mande- og kvindegruppe:

Informant: Da hun så begyndte at gå tæt på mændene, så var de så specielle, at hun ikke turde visitere dem ind i gruppen fordi hun tænkte, at det skal altså være nogen mænd vi føler er meget rene voldsudsatte, hvis det også er nogen meget voldsudsatte kvinder der er i gruppen.

Interviewer: Det skal ikke være nogen af dem hvor der er...

Informant: ...hvor man kan blive alt for meget i tvivl. Det tror vi ikke er så godt.

Med "de specielle" mænd kan man "blive i tvivl" om hvorvidt de er ofre for eller udøver af "partnervold". Noget der italesættes som et tilbagevendende problem med en del af de mænd der henvender sig. F.eks. er der noget der "støjer" når en mand har en kvindelige partner, som er flyttet på krisecenter og de i Lev Uden Vold sidder med en mand, der føler han bliver misforstået af et system, der møder ham som udøver:

Det bliver lidt ubehageligt at være en del af fordi man som udgangspunkt tror på, at de er udsatte, men alligevel så støjer, at deres kvinder også er på krisecenter. Kvinderne er blevet visiteret til det. Selvom jeg ikke skal have sådan en rolle hvor jeg skal vurdere, altså jeg er heldigvis ikke er familieretshuset eller sådan noget, men alligevel så er det specielt.

Jeg ser her at de to konstruktioner af "partnervoldsudsatte mænd" fordeler sig i modsætninger. Både i forhold til egenskaber hos mændene: "empatisk" / "aggressiv" eller "klassisk" / "speciel", men også i forhold til hvordan informanten kategoriserer sit eget blik på dem: "ren" / "støj", "ren" / "tvivl". Den ene kategori af mænd har "voldsbeskrivelser", der ligner dem informanten hører fra kvinderne og bliver beskrevet som "klassisk" og "ren", mens den anden kategori af mænd skaber "støj" og er mere besværlige at kategorisere, hvilket gør dem "specielle". Endda så "specielle" at informanten i nogle af tilfældene kan blive i tvivl om hvorvidt de overhovedet skal kategoriseres som "ofre".

To typer af psykisk vold

Da jeg til aktørsamtalen spurgte direkte ind til hvilken "partnervold" som mændene oplevede, forklarede informanten, at det var særligt "psykisk vold", mændene oplevede. Informanten gennemgik den "partnervold", som de mænd hun havde i gruppen lige nu havde oplevet, og fra hendes italesættelse kan der ses to forskellige konstruktioner af "psykisk vold".

En af mændene havde haft en "enorm jaloux" partner, der "begrænsede" hans adgang til at være på sociale medier, og som blev "vred", når hun mente han "flirtede" med andre kvinder. Hun kunne "blive ved med at diskutere", og han følte ikke, at han "kunne slippe fri". Dette kunne "eskalere", indtil hun "slog ham". Informanten forklarede, at en af de andre mænd i gruppen beskrev, at det særligt var når hans ekspartner fik menstruation, at hun blev "aggressiv". Omkring hendes menstruationsperiode kunne hun "psykisk køre på ham", hvilket kulminerede i forskellige voldsepisoder. Blandt andet havde hun "truet ham med en kniv", fordi han ikke "lige havde fået tømt opvaskemaskinen". Informanten forklarede, at begge disse mænd beskrev deres parforhold som en relation hvor de var på "listefødder derhjemme" og havde en fornemmelse af, at "hele tiden skulle løbe efter" deres partner. Begge var bange for at forlade forholdet mens det stod på, selvom de gerne ville ud af det.

Da informanten forklarede videre om nogle af de andre mænd i gruppens oplevelser med "psykisk vold" beskrev informanten, hvordan to af de andre mænd i gruppen havde oplevet, at deres partner var blevet visiteret ind på et kvindekrisecenter på trods af mændene mente, at kvinden "mindst havde været lige så voldelig" som dem. I den sammenhæng følte mændene, at de var udsat for "psykisk vold" i form af at blive "misforstået i systemet" som den "voldsudøvende".

De følte sig "virkeligt isoleret" og informanten fortalte, at særligt en af disse mænd mest ønskede hjælp til at navigere i et system, der "mødte ham" som "voldsudøvere". Disse mænd mente, at deres partner lavede "spind", og de mente at deres partner og dem selv burde kunne samarbejde. Blandt andet omkring samvær med børnene.

Jeg ser at disse to typer af "psykisk vold" italesættes af informanten, men ligesom med hendes blik på de to forskellige typer af "partnervoldsudsatte mænd" er hun i "tvivl" om, hvorvidt det der beskrives af de to sidste mænd er "psykisk vold". Det er ikke fordi hun ikke anerkender, at det må være forfærdeligt at blive mistroet, men det "støjer" for hende, at mændenes partnere er blevet visiteret ind på et kvindekrisecenter. Som konsekvens bliver hun i tvivl om hvorvidt det er det korrekte tilbud til dem med en gruppe for "partnervoldsudsatte".

3.3.6 Opsamling

Ovenstående analyser viser, at aktørerne i Aktørgruppe II på forskellig vis og i forskellige former arbejder med det faktum, at der er få "partnervoldsudsatte mænd", der henvender sig til deres tilbud. Hos Bryd Tavsheden og hos Exitcirklen italesættes det, at mænd er "underlagt et tabu", der forhindrer dem i at søge og modtage hjælp. Hos Dialog Mod Vold italesættes "partnervold" som "indbyrdes vold", hvor både udøver og offer er en del af en "voldsdynamik". På den måde kan manden visiteres til tilbuddet som "udøver" men stadig også kategoriseres som "offer". På Krisecenteret Guldborgsund er det ved brug af kriteriet om, at det den "voldsudsattes oplevelse", der definerer hvorvidt man er "udsat", der muliggør, at de kan visitere mænd til deres tilbud. Hos Lev Uden Vold fortolkes kriterierne om at være "voldsudsat" bredt for at kunne inkludere mænd, hvor de egentligt er i "tvivl" om, hvorvidt mændene er "udsatte".

4. DEL IV: BETYDNINGEN FOR DET SOCIALE ARBEJDE

Formålet med dette sidste afsnit i specialet er at opsamle og konkludere på min undersøgelse. Afsnittet vil diskutere mine analyser i et perspektiv af det sociale arbejde, der adresserer "partnervoldsudsatte" mænd og kvinder. Jeg vil først opsamle på de to analyseafsnit og beskrive de tendenser jeg ser på tværs af analyserne. Dette i

kombination med en aktivering af de analytiske beskrivelser jeg redegjorde for tidligere i specialet i afsnittet: 'DEL II: DET VOLDSFAGLIGE FELT'. Bagefter vil jeg diskutere fordele og ulemper ved at kønsneutralisere §109 i loven om Social Service. Til sidst vil jeg reflektere mine fund i relation til det voldsfaglige felt og udpege en retning for videre forskning. Når afsnittet læses, skal der huskes på, at undersøgelsen har fokuseret på italesættelser og ikke "realiteter".

4.1 Konstruktioner på tværs

Mine analyser af aktørernes konstruktioner indikerer et mangfoldigt felt med aktører, der på forskellig vis har organiseret en praksis, som møder "partnervoldsudsatte mænd". På trods af forskelle ser jeg alligevel, at der er tendenser, der går på tværs af analyserne. Jeg har i det følgende udpeget fire tendenser, som jeg finder mest centrale.

Før det første konstrueres "partnervoldsudsatte mænd" som underlagt et "tabu", der forhindrer dem i at søge hjælp. Italesættelsen af "tabuet" viser mine analyser er forbundet til italesættelser af en commonsense-forståelse af mænd generelt som nogen, der har svært ved at søge hjælp i kraft af begrænsende maskulinitetsforståelser. Her finder jeg den tidligere nævnte norske undersøgelse: 'Menn på Krisecenter' interessant. Som beskrevet tidligere konkluderer forfatterne til undersøgelsen, at det for mændene særligt handler om "vanære", når de er udsat for partnervold, idet manden oplever at miste sin "ære", hvis han søger hjælp eller taler om "partnervolden" (Grøvdal & Jonassen, 2015, s. 92). I min optik har Grøvdal og Jonassen nogle interessante pointer omkring særlige problemer forbundet til maskulinitet og "partnervold", der går dybere end konstateringen om, at det er et "tabu" for mænd at søge hjælp.

For det andet italesættes to typer af "partnervold", som ikke adresseres som to forskellige fænomener. Der er her tale om to typer af "partnervold" som jeg mener ligner den opdeling Johnson laver mellem "intimate terrorism" og "situational couple violence". For Johnson er "intimate terrorism" en type af "partnervold", hvor den ene part udøver et "general pattern of power and control" og har det fulde ansvar for volden (Johnson, 2008, s. 15). I modsætning til den kontrol en "intimate terrorist" søger, er der i "situational couple violence" ingen af parterne i forholdet, der forsøger at opnå "general power and control". I stedet er denne vold: "[s]ituational provoked, as the tensions or emotions of a particular encounter lead someone to react with violence" (Johnson, 2008, s. 18). Et relevant spørgsmål er om de to typer af "partnervold" er bedst adresseret i samme type af tilbud, eller om det kræver

forskellige typer af indsatser. Hvad der er tydeligt er, at der iblandt mine aktørers italesættelser ikke differentieres mellem, hvornår der er tale om "intimate terrorism", og hvornår det er "situational couple violence".

For det tredje er der bred enighed i feltet af aktører om, at "psykisk vold" er den form for vold, mænd mest hyppigt er udsat for. For mig at se, er der ikke en konsensus omkring hvad, der konstituerer "psykisk vold" på nær, at den er kendetegnet ved en "systematik". En "systematik", der ikke italesættes i klare afgrænsningskriterier af nogle af aktørerne. Her kan det pointeres, at jeg ser, at der generelt i feltet af praksisaktører stadig arbejdes med den norske psykolog Per Isdals typologi over voldens former (fysisk, seksuel, materiel, psykisk, latent og modvold) (Isdal, 2000). Enten eksplicit eller implicit. Isdals typologi har haft stor betydning for opdelingen af vold i relativt afgrænsede typer som det kendes i praksis på de danske kvindekrisecentre (Bertelsen & Sørensen, 2020:53). Jeg mener dog at der er behov for en opdatering af Isdals typologi. Hvor Isdals typologi har været virksom i etableringen af en forståelse af, at vold ikke kun er "fysisk vold", er den begrænset i dens evne til at beskrive relationerne mellem voldstyperne, og jeg finder den også begrænset i dens evne til at afgrænse vold fra *ikkevoldelige begivenheder*. Hvornår er det "ydmygelse" eller "nedværdigelse", og hvornår er det "psykisk vold"?

For det fjerde læser jeg nogle af italesættelserne af den "partnervoldsudsatte mand" som en indikation på en bevægelse mod at inkludere mænd i feltet for "voldsudsatte". Statens prioritering af indsatser og initiativer rettet mod den "partnervoldsudsatte mand" har betydet, at indsatser der før handlingsplanerne arbejdede med "mænd i krise" er blevet styrket. Særligt i forhold til at kunne adressere "partnervoldsudsatte mænd". Aktører, der adresserer både voldsramte mænd og kvinder, fokuserer deres indsatser på at kunne inddrage mænd. Jeg mener, at den sløring af grænserne mellem "kriseramte mænd" og "partnervoldsudsatte mænd", som jeg fandt i min analyse af italesættelser hos Aktørgruppe I, er interessant i dette perspektiv. Det fulde omfang af "partnervoldsudsatte mænd" er ikke nødvendigvis af interesse for de tilbud, der får allokeret midler til indsatser udelukkende rettet mod "partnervoldsudsatte mænd". Tendensen til at inkludere manden ses også i min analyse af Aktørgruppe II. Der eksisterer et incitament til at kunne inkludere "partnervoldsudsatte mænd" i et tilbud hvis det betyder, at tilbuddet kan blive en politisk prioritering. Samme gælder for "psykisk vold" der også er blevet en politisk prioritet.

Jeg finder det interessant, at Loseke i sit studie af konstruktionen af "partnervold mod kvinder" fandt, at en modsatrettet bevægelse gjorde sig gældende i hendes materiale. Her var det ikke en bevægelse for at inkludere, men at ekskludere. Om et af sine hovedfund skriver Loseke:

As constructed, the condition called "wife abuse" most clearly is about those incidents of violence that are most certainly outside popular notions of "normal violence". Explicitly and implicitly, wife abuse is about "not normal violence". It is easy to understand why this *particular* construction of wife abuse drifted into public consciousness. We only need to consider the possibility that alternative constructions would be viable. What are the chances, for example, that the American public could be convinced to condemn the types of violence now labeled as "normal," the types of violence occurring routinely in American homes? (Loseke, 1992, s. 148)

Loseke finder, at "wife abuse" konstrueres, så kvinder der ikke passede i kategorien bliver sorteret fra. Omvendt den bevægelse jeg ser i mit materiale, hvor aktørerne konstruerer "partnervold" og den "partnervoldsudsatte mand" som "udsat", så flere mænd kan inkluderes. Modsat Loseke finder jeg at netop det, som er "occurring routinely" i danske hjem italesættes som "partnervold". På linje med Losekes er der i mit materiale italesættelser af "ekstrem vold" mod mænd. Dette var en pointe i min analyse af mandekrisecentrenes italesættelser. Men jeg vil mene, at det modsatte i højere grad er tendensen. Særligt på Mandecenteret blev det pointeret, at det er vigtigt ikke at tænke, at "partnervold" er noget som er "langt væk" fra "almindelige parforhold".

4.2 Kønsneutralisering af §109?

Som det fremgår i aktørsamtalen med krisecenter Guldborgsund er der en tilbagevendende diskussion i det voldsfaglige felt; skal §109 i Loven om Social Service kønsneutraliseres så det ikke længere kun er kvinder, der tilbydes hjælp og støtte i forbindelse med en "voldsudsættelse" men også mænd?

En kønsneutralisering af §109 ville muliggøre, at mænd, der bliver indskrevet under paragraffen kunne få tilbudt psykologhjælp til deres børn. En ydelse, der tilbydes til borger indskrevet under §109, men ikke borger indskrevet under §110. De ville også kunne tilbydes koordinerende efterværn efter et ophold på et krisecenter, som heller ikke tilbydes borgere, der har været indskrevet under §110. Hvis jeg her til sidst vender tilbage til den statistik, der eksisterer på området, finder jeg det interessant, at fokus i debatten er om mænd skal kunne visiteres ind under §109 på

trods af, at der er relativt få mænd der søger hjælp som ofre for "partnervoldsudsatte". Her er det vigtigt at holde fast i at mænd ikke søger hjælp som "voldsudsatte". Som "udøvere" søger mænd hjælp.

Den gruppe af "partnervoldsudsatte mænd", der hos Dialog Mod Vold indgår i en "voldsdynamik", der konstrueres som en "indbyrdes vold" er interessante i denne sammenhæng. Disse mænd identificerer sig selv som "ofre", og informanten jeg talte med så også, at de var "udsatte" men ikke som "rene ofre". Til samtalen fortalte informanten af ventelisten hos Dialog Mod Vold lige nu er på to år i København. De lange ventelister der er hos Dialog Mod Vold indikerer, at denne type af "voldsudøvende/voldsudsatte mænd" står og mangler en indsats der kan hjælpe dem. Nogen af disse mænd vil muligvis kunne indskrives under §109 hvis den blev kønsneutraliseret, men man kunne også vælge at styrke udbuddet af den type af indsatser som Dialog Mod Vold allerede tilbyder.

Også til aktørsamtalen med Lev Uden Vold blev det forklaret, at de hos Lev Uden Vold modtager en del henvendelser fra "voldsudøvende mænd", som søger hjælp for at "stoppe deres voldsudøvelse". Informanten forklarede, at der kunne laves "den fedeste gruppe" med voldsudøvende mænd, men at det lige nu ikke er noget, de tilbyder. Siden vores samtale har Lev Uden Vold oprettet tilbuddet: "Slip Volden", der tilbyder telefonisk rådgivning til "voldsudøvere". Der er lige nu to til tre måneders venteliste til tilbuddet (Lev Uden Vold, 2020).

At det italesættes at mænd særligt udsættes for "samværschikane" som en form for "partnervold" kan man forestille sig betyder, at samvær med børn er en prioritet for de fleste fædre, der søger hjælp. Her er det et problem, at §110 hovedsageligt bruges af tilbud der ikke kan tilbyde samvær med børn. Tilbuddet om psykologhjælp til børnene, der indskrives med deres far eller som besøger deres far er også en mangel, hvis manden ikke kan indskrives under §109. Spørgsmålet bliver dog, om det er grund nok til at kønsneutralisere §109, eller om man skulle se på andre juridiske løsninger. Man kunne lave en revurdering af §110 som lige nu er det eneste alternativ i loven om Social Service. Man kunne også overveje, om der er brug for en ny praksis omkring nogen af de tilbud, der visiterer under §110. Der kunne etableres flere tilbud, hvor mænd kan få deres børn medindskrevet, flere tilbud der kan tilbyde samvær, eller man kunne reorganisere nogen af de eksisterende tilbud.

4.3 Kampen om at gøre volden til det samme

Inkluderingen af nye målgrupper og voldsforståelser har gjort det svært at finde konsensus i feltet om hvad "partnervold" er. Mere præcist mangler der konsensus om, hvad der ikke er vold. Hvornår taler vi om "dårlige forhold", og hvornår taler vi om "partnervold"?

En refleksion kunne være, at der er tale om flere forskellige fænomener der lige nu samles under kategorien "partnervold". Måske er der en reel forskel i den "partnervold" mænd og kvinder oplever, og måske er noget af det som mænd og kvinder oplever ikke bedst adresseret som "partnervold". Det italesættes i mit materiale, at mænd har samværsproblemer og oplever alvorlige "kriser" efter parbrud, men er det hensigtsmæssig at kalde det vold? Udvander vi det fokus på vold som kvindebevægelsen oprindeligt satte fokus på? Den vold der dræber kvinder? Min undersøgelse kalder på flere kvalitative beskrivelser af "partnervold" som fænomen i Danmark. Gerne komparativt; hvad for en "partnervold" oplever kvinder sammenlignet mænd? Skal vi holde fast i kønsdifferentierede indsatser, eller skal vi etablere differentierede indsatser for "partnervold" og "samlivskriser"?

Kvindepolitiske kritikere argumenterer for, at når vi kønsneutralisere volden, så underkender vi det faktum som omfangsundersøgelserne til stadighed viser; at kvinder er mere udsat for "partnervold" end mænd (Søderberg, 2019). Jeg vil mene, at det faktiske argument imod en "kønsneutralisering" burde være, at vi faktisk ikke ved, om den "partnervold" mænd og kvinder oplever er den samme. Særligt i forhold til hvad funktionen af "partnervold" er i relationen, når henholdsvis en mand og en kvinde udøver den. Ligesom jeg tidligere i specialet har pointeret, at der mangler viden om "partnervoldsudsatte mænd" mener jeg, at der i forskningslandskabet også mangler kvalitative studier, der undersøger hvilken "partnervold" det er, som danske kvinder på landet kvindekrisecenter oplever.

5. DEL V: EPILOG

Jeg går hos en psykoanalytiker der siger, at jeg har en tendens til at tænke "det feminine" som udpræget godt, mens jeg behandler "det maskuline" som skyldigt og forkert. Der er uden tvivl en pointe at hente i, at jeg har skrevet dette speciale fra en særlig position, og at jeg er informeret af et særligt blik. Mit tidligere arbejde under Bertelsen har hovedsageligt fokuseret på den "partnervold" kvinder oplever, og de mest ekstreme fortællinger om vold som kvinder oplever har hele tiden ligget og forstyrret, når volden mod mænd er blevet beskrevet. Dette har haft betydning for, at jeg interesserer mig for "den partnervoldsudsatte mand" som jeg gør. Hvis jeg tilgik dette speciale fra en family violence-tradition ville specialet havde set fundamentalt anderledes ud. Som nævnt i indledningen er det ikke min interesse at negligere mænds oplevelser med "partnervold". I stedet håber jeg, at specialet kan danne grobund for en diskussion om, hvordan vi bedst hjælper både mænd og kvinder.

Litteraturliste

Bertelsen, E. & Sørensen, W.Ø. (2019a): Kønsneutralisering af intim partnervold? I: Sørensen, B. W. Danneskiold-Samsøe, S & Sørensen, W. Ø. (Red.) *Tema: Kønsneutral Voldsforståelse. Social Kritik*, 158, 19-22

Bertelsen, E. & W.Ø. Sørensen (2019b): *Addressing Intimate Partner Sexual Violence (IPSV) in a Danish context: Taboos and other Challenges*, [paper præsentation] 3rd European Conference on Domestic Violence, Oslo

Bertelsen, E. & Sørensen, W. Ø. (2020): Det tidlige danske velfærdsarbejde med voldsudsatte kvinder og børn 1987-1990 i: H. Oldrup (Red.), *Vold i Familien* (s. 149-163). København: Akademisk Forlag.

Bertelsen, E., Sørensen, W. Ø., Dremark C & Brock, K. G. (2019): *Vi mangler viden om seksuel vold i parforhold*. København: Danner

Bertelsen, E., Sørensen W. Ø. & Jensen, M. W. (2019): Intimate Partner (Sexual) Violence: Danish Research and Policy, *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 28(1)

Best, J. (1995): Constructionism in context. I: J., Best (Red.), *Images of issues: Typifying contemporary social problems* (s. 337-354). Aldine De Gruyter: New York

Bourdieu, P. (1968): Structuralism and theory of sociological knowledge. I: *Social Research*, 35 (4), 681-706

Bourdieu, P. (1994): Rethinking the State: Genesis and Structure of the Bureaucratic Field, *Sociological Theory*, 12(1), 1-18.

Bourdieu, P. (1999): Understanding. I: Bourdieu, P. (Red.), *The weight of the world* (s. 607-626) Redwood City: Stanford University Press.

Bourdieu, P. (2005): *Viden om viden og refleksivitet - Forelæsninger på Collège de France 2000- 2001*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bourdieu, P. (2010): *Distinction*. London: Routledge

Bourdieu, P. (2018): *Classification Struggles*. Cambridge: Polity Press

Bjørnholt, M. (2019): Theorising sexual violence in intimate relations in Scandinavia: a literature review. I: Heinskou, M., Skilbrei, M. & Stefansen, K. (Red.) *Rape in the Nordic countries. Continuity and change* (s.18–33) London: Routledge

Brock, K. G. (2019): *Vold, Traume og naturens helende virkning*. København: Danner

Dahlerup, D. (1998): *Rødstrømperne: den danske Rødstrømpebevægelses udvikling, nytænkning og gennemslag 1970-1985.* København: Gyldendal.

Deen, L., Johansen, K. B. H., Møller, S. P. & Laursen, B. (2018): *Vold og seksuelle krænkelse.* København: Statens Institut for folkesundhed.

Deloitte (2015): *Foreningen Bryd Tavsheden Årsrapport 2015.* København

Deloitte (2019): *CTI for kvinder på krisecenter - Resultater fra afprøvning af CTI-metoden.* København: Deloitte

Dokkedahl, S. B. & Elklit, A. (2018): *Undersøgelse af indbyrdes vold.* Odense: Videnscenter for Psykotraumatologi, Institut For psykologi.

Grøvdal, Y., & Jonassen, W. (2015): *Menn på krisecenter.* Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Hansen, N. B., Eriksen, S. B., & Elklit, A. (2014): Effects of an intervention program for female victims of intimate partner violence on psychological symptoms and perceived social support. *European journal of psychotraumatology*, 5

Hacking, I. (1999): *The Social Construction of What?* Cambridge: Harvard University Press:

Isdal, P. (2000): *Meningen med volden.* Oslo: Kommuneforlaget.

Jensen, J. J., Nielsen, N. H., Winther, M. & Lindell, J. (2020): *Under Radaren.* København: Mandecenteret

Jensen, J., Nielsen N. H., Winther, M. W. & Lindell, J. (2020): Mandecenterets arbejde med mænd udsat for partnervold i: H. Oldrup (Red.), *Vold i Familien* (s. 149-163). København: Akademisk Forlag.

Johnson, M. P. (2008): *A Typology of Domestic Violence - Intimate Terrorism, Violent Resistance, and Situational Couple Violence.* New Hampshire: Northeastern University Press

Kitsuse, J. I. & Spector, M. (1973): Toward a Sociology of Social Problems: Social Conditions, Value-Judgments, and Social Problems. *Social Problems* 20(4), 407–419

Lev Uden Vold. *Slip Volden.* Set d. 14 september, 2020, fra <https://levudenvold.dk/hjaelp-og-radgivning/slip-volden>

(LOKK, 2012): *25 år i kamp for voldsudsatte kvinder og børn.* København: LOKK

(LOKK, 2017): *Årsberetning 2017.* København: LOKK

Loseke, D. R. (1992): *The Battered Woman and Shelters – The social construction of wife abuse*. New York: State University of New York

Loseke, D. R. (2011): How to Successfully Construct a Social Problem. I: Rubington, E. & Weinberg, M. (red.) *The Study of Social Problems: Seven Perspectives* (s. 291-303). Oxford: Oxford University Press

Mandecenteret (2019): *Når mænd udsættes for vold i nære relationer*. Fagseminar d. 16 januar 2019

Ottosen, M. H. & Østergaard, S. V. (2018): *Psykisk Partnervold – en kvantitativ kortlægning*. København: Statens Institut For Folkesundhed

Oxford Research (2019): Evaluering af den nationale handlingsplan “Indsats mod vold i familien og i nære relationer”. Frederiksberg: Oxford Research.

Plauborg, R. & Helweg-Larsen, K (2012): *Partnervold mod mænd i Danmark*. København: Statens Institut For Folkesundhed.

Rambøll (2015) *Evaluering af krisecentertilbuddene*. København: Rambøll

Regeringen (2002): *Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder*.

Regeringen (2005): *Handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008*.

Regeringen (2010): *National strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer*.

Regeringen (2014): *Indsats mod vold i familien og i nære relationer – National handlingsplan*.

Regeringen (2019): *Handlingsplan til bekæmpelse af psykisk og fysisk vold i nære relationer*.

ServiceLoVen (2018): Bekendtgørelse af lov om social service (30/08/2018). <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/1114>

Socialstyrelsen (2014): *Årsstatistik 2014 – Mænd på mandecenter og mandekrisecenter*. København: Socialstyrelsen

Socialstyrelsen (2018): *Årsstatistik 2018 - Kvinder og børn på krisecenter*. København: Socialstyrelsen

Sontag, S. (2002): *The Benefactor*. New York: Picador USA.

Stark, E. (2009): *Coercive Control - The Entrapment of Women in Personal Life*. Oxford: Oxford University Press

Straus, M. (2011): Gender symmetry in partner violence: The evidence, the denial, and the implications for primary prevention and treatment, *Aggression and Violent Behavior*, 2011, 16(4), 279-288

Spector, M. & Kitsuse, J. I. (1973): Social Problems: A Re-Formulation. *Social problems* 21(2), 145–159

Søderberg, B. (2019): Fra Kønsspecifik til kønsneutral voldsforståelse. I: Sørensen, B. W. Danneskiold-Samsøe, S & Sørensen, W. Ø. (Red.) *Tema: Kønsneutral Voldsforståelse. Social Kritik*, 158, 13-18

Sørensen, B. W. Danneskiold-Samsøe, S. & Sørensen, W. Ø. (2019): Introduktion. I: Sørensen, B. W. Danneskiold-Samsøe, S & Sørensen, W. Ø. (Red.) *Tema: Kønsneutral Voldsforståelse. Social Kritik*, 158, 13-18

Sørensen, W. Ø. & Bertelsen, E. (2017): *Historisk udvikling i det pædagogiske og psykologiske arbejde med børn på krisecenter*. Upubliceret afrapportering til FOA's Pædagogiske Udviklingsfond. København: FOA

Sørensen, W. Ø (2020) *Praktikrapport - Over en gennemført forskningspraktik i Dannerhusets videnscenter*. København: Aalborg Universitet.

Thomsen, A., Leth, P., Hougen, H., Villesen, P., & Brink, O. (2019): Homicide in Denmark 1992-2016. *Forensic Science International*. 1, 275–282.

Wacquant, L. (2014): At følge Pierre Bourdieu i feltet. I: Hansen, H. C. (Red.) *Socialt rum, symbolsk magt : bourdieuske perspektiver på klasse*. (s. 275-298). København: Hexis